ВАЙ ДОТТАГIАЛ — ЛАКЪАРГБОАЦА ХЬАСТ!

Массо а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 25 март, 1975 шу. ● № 36 (5482). ● Мах 2 кеп.

Вай партешта карагIдаьнна дика гIуллакхаш сенах латт аьлча, уж латт, советско-венгерски доттагIал миллионаш а миллионаш а болча советскии венгерскии къахьегамхошка кхаьча хиларах. Венгрецара, тха лоалахочунцарен цхьоагIонхочунцарен вежарашха дола гIуллакхаш — из советски коммунисташта принципа, дог тешара, цIенача уйлан гIуллакх да. Аз дош лу шоана, новкъостий, вай доттагIал хадданза чIоагIдаларан кIоаргдаларан тха партеи дерригача халкъон шоай низаш кходерг ца хиларах.

(ВСРП XI-ча съезде Л. И. Брежнева даьча къамаьлацара).

БУВЗАМАШ КХЫ А ЧIОАГIЛУРГДА

Советско-венгерски доттагIал — из халкъий доттагIал, советскии венгерскии болхлой, ахархой, интеллигенце доттагIал, шерагара шерага дегIаухаши чIоагIлуши дола доттагIал да. Цо хьахьокх кхелаш цхьатара хилара, деналеча хьоашала ларда тIа латта, Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци бахьан долаш, Советски Эскаро фашистски Iазапах Венгри мукъаяккхарах хьахинна доттагIал из хилар. Из доттагIал хьадоладеча керте лаьттав Владимир Ильич Ленин, ах бIаь шу совгIа ха хьалхагIа вай мехкий тахайарча интернациональни вошала лардаш ехка Советски Венгерски Республикана тIехьара къовсамхой.

Ленински гIулакх котдалар къаьгга хьахьокх бIубенна ленински наькъагIа додача венгерски халкъа таханарча вахаро а.

«Венгре эзараш шерий исторе чухь хоадамболлаш гола тохар хилар 1945 шера 4 апрела денах», — йоах кортамукъален Ди къаман цIей да аьнна хьакхайкадеш долча закона тIа. Венгри кортамукъа яккхар — Советски Союзо фашизм эша а яь яьккхача коталонах хьахиннар. Венгерски халкъо сий деш дагакхоаб Венгерски Халкъа Республика паргIатон кортамукъален бахьан долаш 194 деннеи бийсаннеи лийта советски тIемахой.

Венгрий дегашка ях шоай кортамукъале яьккхачох — Советски Союзах тешаш, цунна баркал оалаш, из лоархIаш йола кIоарга уйла.

ТIом болча хана хIалак хиннад Венгре къаман рузкъах 40 процент. Цхьабакъда керда вахар доладаьча 30 шера венгерски халкъо шийна тIемо даь зе юхаметтаоттадаь ца Iеш, бIарччача бIаьш шерашка ца баь инкъ а баьб.

Хьалха тIехьайнсв, аграрно-промышленний хинна Венгри ший доалахьа йоккха индустри а хIанзара социалистически юрта боахам а болаш бола мохк а хинна дIаэттай. Промышленни производства объем тIом хьале хинначул иттазза йоккхагIа я тахан. Пхе кIирагIа мехка арахец тIом хьале хьалхагIа бIарчача шера хьаеш хиннар миссел йола продукци. Боккхача товарни социалистически юрта боахамо хьаю кортамукъа ялале еш хинначул 60 процент дукхагIа продукци. Мехка къаман доход тIом хьале хинначул пхезза дукхагIа я. ХIанз итт миллиони ах миллиони саг вах социалистически Венгре: 58 процент — болхлой, 15 процент ахархой, 24 процент — интеллигенци, 3 процент — товараш хьадеш бола единоличникаш. Венгерски халкъа карагIдаьйнна дерriга уж хIамаш — болхлой класса авангарда — укх деношка Венгре къахьегамхой политически къахьегамен хьинар чIоагIгIа айденнача хьалашка ший аргIанара XI-гIа съезд чаккхъ яьккхача Венгерски социалистически болхлой парте хьаькъалеча политиках хьахиннар.

ДегIаухаш йолча мехка социалистически экономико Iалашдаьд хальъ.1 хьал-торо лаккхулга а. Бахача наьха хIара сага сих лоархIаш даар-дувхар тIом хьале хьалхарча боарамал кхозза дукхагIа хиннад. ВНР толамаш дуxдувлача лоархIамегIарча хьастех цаI. — Советски Союзаца, социалистически мехкашца массе оагIорахьара вежарашха леладу гIуллакхаш. Цу гIуллакхех йоахк марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма идеяш, уж леладу цхьатаррарча бокъонегIа, вай халкъаш вежарашха кхотадаларен цхьоагIо йолаш хиларен, социализми коммунизми хьалъен лораен, машар чIоагIбе цхьатарра уйла йолаш вай хилара ларда тIа.

Вошален доттагIален идеяшта тешаме болча вай мехко венгерски халкъа доккха новкъостал ду экономика дегIайоалаяра. Алхха укх шера «Дружба» яхача мехкдаьтта провода чу гIолла ялх миллион тонн совгIа мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи йохьийтаргья Советски Союзо Венгре, вешта аьлча мехка эшарех доккхагIдола дакъа. Советскии венгерскии болхлой, инженерно-технически болхлой новкъосташха дола хьоашал дар СССР-о технически новкъостал а деш Венгре хьалъяьча ерригача 60 предприятеи объектеи керттера хиннар. Вежарашха дола бувзамаш иштта толаме леладу металлурге а энергетике а, машиностроенеи бувзама техникеи, химически а мехкдаьтта чакхдоахача а промышленносте. Цу доттагIало новкъостал даьд Ленинварошера Калуге йоагIа венгеро-советски этиленопровод болх бе йолаялийтара, новкъостал ду Пакше атомни электростанци хьалъяра, «Братство» яхача газопровода хьалхара аргIа яь яккхара, передачай высоковольтни линии хьалъяра.

Советски Союза доагIача даькъа кхоач Венгре ерригача арахьарча торговлех 62 процент. Дукха ха йоаццаш хиннача, цхьана советско-венгерски правительствай юкъарча комиссе заседане цхьайтта соглашенена кулгаш яздаьд. ХIара шера ялх эзар автобус — ерriга арахецарех ахаиел совгIа — кхухьийтаргья Советски Союза «Икарус» яхача заводо. ХIаьта «Ганц — Маваг» советски двигателаш латта ялх вагон йола дизель поездаш СССР-а хьае йолалургья.

Иштта, цхьана, вежарашха, керда вахар хьалду советскии венгерскии болхлоша, доттагIал чIоагIду, шоай коталонех доккхал ду, керда дергдараш цхьана дувц. Венгерски къахьегамхой — вай вежарий, дог тийша ба шоай кхоаненах, царна хов шоай тешаме, дика доттагIа — советски халкъ долга.

1971 шера денз юкъарчал доаццаш бувзамаш тоссаденнад Нохч-ГIалгIай АССР-аи ВНР-а Комаромски областаи юкъе. Цу хана денз массаза а дика бувзамаш да вай республике ухача Венгре партийни, профсоюзни, комсомольски, спортивни, туристски делегацештен вошал тессача Комаромски областе ухача вай викалаштен юкъе. ДоттагIала бувзамаш тоссаденнад СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химкомбинатеи мехкдаьтта чакхдоахача Комаромски заводеи коллективашта юкъе, «Золотой полюс» яхача кооперативанеи Шелковской района «Коминтерн» яхача колхозаи юкъе, «Комаром» яхача госхозаи Наурски района Калинина цIерагIча комсий совхозаи юкъе, вай республикаи Комаромски областеи кхыча предприятештеи организацештеи юкъе.

Уж бувзамаш юкъарчал доаццаш леладу Комаромски областеи Нохч-ГIалгIайчени тайп-тайпарча делегацешта юкъерча контакташца а иштта областеи республикеи социализм хьалъяра лелама хьакъехьа вIаши информацеш телара наькъаца а, газеташ тIа кепатоха вIаши дIа-хьа материалаш кхахьийтарца, радио, телевидене гIолла передачаш ярца, къахьегамхой коллективашка лекцеш ешарца, беседаш ярца.

Венгре мехкдаьттахошта дика йовзаш я Октябрьски революце орден лелаеча, царна насосини цементировочни агрегаташ

(Йистедоалар 2-ча оагIо тIа).

Будапештера КИШТЕКС яха текстильни фабрика — Венгре яйгача промышленноста къаьнагIча предприятеех цаI я. Доал халкъага кхаьчача хана денз ерригача фабрикана, Советски Союзереи кхыца социалистически мехкашкареи енача хIанзарча оборудовлнеца из Iалаш а еш, модернизаци яьй.

Фабрике болх берех дукхагIбараш кхалнах ба. Укхаза я цар берашта лаьрхIа ясли берий беши. Предприяте культурни центре йолаш я болхлошта лаьрхIа башха-дика библиотека, болх беш я тайп-тайпара кружокаш.

СУРТА ТIА: КИШТЕКС яхача фабрика цхьан цехе.

МТИ-АПН сурт.

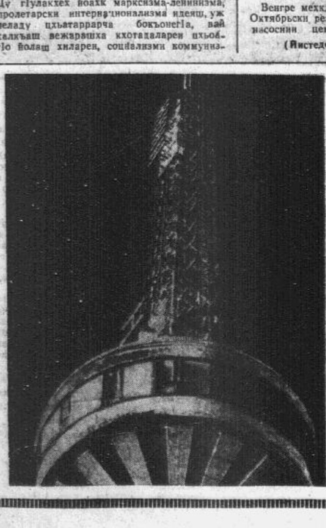

Доккхийча къахьегама толамашца дезде кийчлуш ба Венгри Советски Эскаро мукъаяьккха 30 шу дизар мехка промышленностеи юрта боахамеи къахьегамхой.

Укх карарча шера ший проектни мощностагIа болх бе йолалургья шера 1 миллион продукци арахецаргйола Петски азотни комбинатера искусственни удобреней завод. Керда гIишло хьалъеча дакъа лоацаш ба советски специалисташ.

СУРТА ТIА: Петски азотни комбинатера керда сферически резервуар.

МТИ—ТАСС сурт.

ВЕНГРИ. Токае хьалъяьй будапештски телевидене программашка хьажа торо луш йола ретрансляционни станци. ХIанз укх моттиге хьеж хьалхагIа столицеи Печ яхача городеи бахача наха мара гуш ца хиннача передачашка.

СУРТАШ ТIА: токайски телебашни; станце операторàш Иштван Рожеи Йожев Вадони.

МТИ—ТАСС сурт.

«ЦIЕЧА ШОАТТАНА»

НАКЪАДОЛХАШ

Кхыча деношка арахецачул дукхагIа

Назрановски мельзавода коллективо укх шера хьалхарча шин бетта валови продукци арахецара план 106 процент кхоачашъяьй, продукци маьхала яккхара план 112 процент кхоачашъяьй.

Къьастта дика къахьег Оздоев Хьамзатеи Котиев Мурадеи кулгалдеча бригадаша.

ХIанз коллектив кийчлуш я 19 апреле коммунистически субботнике араяла.

Цу дийнахьа производстве къахьегаш хургва 140 саг. Цар арахецаргья 38,2 эзар сома маьха кертера продукци. Из модлагIдолча дийнахьа арахецачул 9,2 эзар сома дукхагIа я.

120 саг хургва завода ков цIендеш, помещенешка кIир тохаш, гаьнаш дIайогIаш.

А. САГОВ.

Дош чIоагIа хургда

Укх шера 19 апреле хулача Ерригсоюзни коммунистически субботника дика кийчбеннаб Грозненски «Электроприбор» завода болхлой. ЦаI санна массава а къьастта чIоагIа хьинар айденна къахьегаш хургва, 19 апреле цар арахецаргья 34353 сома маьха электрографически машинаш, шарикови авторучкаш, халкъа эша товараш, кхыйола продукци. Шоаш цу дийнахьа даьккха ши эзар совгIа сом алапи нийслагIча пятилетка фонда юкъехьоргда завода болхлоша.

Цул совгIа завода къахьегамхоша цIенъергья предприяте цехаш, гонахьара моттигаш, кIираш тохаргья, басараш хьокхаргда, дIайогIаргья бIаьш гаьнаши кIотаргаши.

* * *

Ерригсоюзни коммунистически субботник хулача дийнахьа башха дика къахьегама толамаш дахара доккхий социалистически декхараш тIайийцад «Чечингсельстрой» треста автотранспортни контора болхлоша. Ши бIаь саг хургва коммунистически субботнике лакъа лоацаш, царех 40 саг хургва предприяте ков, гонахьара моттигаш цIенъеш, лостам беш, 50 ремонтнико дика ремонт а яь технически хьажара кийчъергья автотранспорт. ХIаьта вокх водителаша вай республике гIишлош хьалъеча дIа-юха хьоргья цаI-ах эзар тонн гIишлон материалаш. Шоаш 19 апреле даьккха бIаьш сомаш алапи нийслагIча пятилетка фонда юкъехьоргда автотранспортни контора водителаша.

* * *

Кхыча деношкарчул чIоагIагIа хьинар айденна къахьегаш хургба Ерригсоюзни коммунистически субботник долча дийнахьа Нохч-ГIалгIай транспортни управлене автоколонна — 1737 водителаш. Промышленни кхачани товараш дIа-юха кхахьара, пассажираш дIа-юха кхувлара рейсагIа араяргья 300 грузови автомашинаши автобусаши. 65 ремонтника технически хьажара кийчъергья предприятера автотранспорт, хIаьта 65 инженерно-технически болхло, гIулакхера нах хургба предприяте ков, гонахьара моттигаш цIенъеш, лостам беш. ТкъестлагIча апреле даьккха 1200 сом алапи водителаша нийслагIча пятилетка фонда юкъехьоргда.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

КПСС аграрни политика хIанзарча хана

КПСС ЦК МАРТОВСКИ (1965 Ш.) ПЛЕНУМА 10 ШУ ДИЗАРА ХЕТАЯЬ ЕРРИГСОЮЗНИ IИЛМА-ТЕОРЕТИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦИ

Мехка исторе боккха лоархIам болаш событи хилар КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленум. Цун решенеш кхоачашъяро овлангара денз тоадеторо елар колхозни совхозни производство дегIайоалаелга. «Юрта боахам айбелга,—аьлар цу Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева, — из коммунизм толаме хьалъеча вайна эггара чIоагIа эшар да».

КПСС ЦК исторически мартовски (1965 ш.) Пленума итт шу дизара хетаяь я «КПСС аграрни политика вай ханара актуальни проблемаш» яха марксизма - ленинизма Института, общественни Iилмай Академе, КПСС ЦК-арча Лакхерча партийни школа, В. И. Ленина цIерагIча юртбоахама Iилмай Ерригсоюзни Академе вIашагIтеха Москве Союзий ЦIеи колонни зале 24 марта хьайийлла Ерригсоюзни Iилма-теоретически конференци.

Конференце балхаца дакъа лоацаш ба новкъостий — Ф. Д. Кулаков, Д. С. Полянский, П. М. Машеров, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, КПСС Центральни Ревизионни комиссе председатель Г. Ф. Сизов, СССР Министрий Совета Председатела заместитель З. Н. Нуриев, СССР министраш, Паччахьалкхеи Комитетий председателаш, союзни республикай компартей ЦК-ай, парте крайкомий обкомий секретараш, ВЛКСМ ЦК секретараш, юрта боахама Iилмахойи специалисташи, производстве хьалхалаттараш, партийни, пачхьалкхеи, боахама, профсоюзни, комсомольски организашта кулгалду болхлой.

Хьалхара дош а ийга конференци хьайийллар КПСС ЦК-арча марксизма - ленинизма института директора академика А. Г. Егорова.

Конференце доакъашхоша ладийгIар: КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара Ф. Д. Кулакова яьча «КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленум — парте вай ханарча аграрни политика ларда», КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, Белоруссе КП ЦК хьалхарча секретара П. М. Машерова яьча «КПСС аграрни политикеи юртара социальни прогресси», Молдаве КП ЦК хьалхарча секретара И. И. Бодюла яьча «Боахамашта юкъерча кооперацеи аграрно-промышленни интеграцеи ларда тIа юртбоахама производствана специализаци концентраци елга» яхача докладашка.

25—26 марта конференце доакъашхоша дIахо а шоай болх бергба йиъ секце.

(ТАСС).

СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ—15 ИЮНЕ

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ХОРЖАМАШ ДАРА ЙОЛЧА ЦЕНТРАЛЬНИ ХОРЖАМИЙ КОМИССЕНА ЮКЪЕВАХИЙТАРА ВИКАЛ ХОРЖАШ ХИННА СОБРАНИ

Селхан, делкъел тIехьагIа МагIалбика горисполкоме, кердача здане йоккхача зале гулбеннабар МагIалбикерча № 3 йолча юкъерча школа хьехархой. Уж вIашагIкхийттабар РСФСР Лакхехьарча Совете укх шера 15 июне хоржамаш дара йолча Центральни хоржамий комиссена юкъевахийтара шоай викал харжа.

Собрани хьайийллар цу школа партийни организаце секретара Каравaева Раиса Васильевнас.

Къамаьл де дош эц МагIалбика № 3 йолча юкъерча школа директора кхетама балха йолча заместитела Демиденко Галина Мефодьевнас. Цо предложени лу РСФСР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара йолча Центральни хоржамий комиссена юкъеяхийтара шоай школа хьехархо Коригова Закречун Iайшет харжа аьле.

Демиденкос енна предложени хьаллоацаш къамаьлаш дир цу школа комсомольски организаце секретара Додова Мусий Розас, хьехархоша Олейникова Раиса Ивановнас, Романова Валентина Кузьминичнас, Коригова Iайшета дешархо хиннача, хIанз цу школе хьехаш йолча Цороева Хизарий Аннас.

Цар массане а дийцар хьатIаккхача тIехьенна дешар дика хьехара, коммунистически кхетам балара ше кхо ца еш болх беш Коригова Iайшет хиларах, школа общественни вахара юкъе цо доккха дакъа лоацаш хиларах.

Собране массавар раьза а волаш РСФСР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара йолча Центральни хоржамий комиссена юкъеяхийтара хержар Коригова Закречун Iайшет.

РЕСПУБЛИКА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Селхан, Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме хилар къахьегамхой депутатий городскойи районнийи Советий исполкомий секретарий совещани.

«РСФСР-еи Нохч - ГIалгIай АССР-еи Лакхехьарча Советашка а къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка а хоржамаш дара кийчо яра декхарий хьакъехьа» доклад бир совещане Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара Г. В. Склокина.

Совещане балхаца дакъа лоацаш бар иштта парте городскойи районнийи комитетий организационни отделий заведующеш, республика Лакхехьарча Совета Президиумеи Министрий Советеи аппаратий болхлой.

НОВ. В. Г. ТАБАЦКОВАЙНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Дукхача шерашка партийни советски органашка беркате болх барахи яьча дийнахьа денз шовзткъеи итт шу дизарца дувзаденнеи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен Грамота дойла нов. Табацкова Вера Георгиевнайна —КПСС Шелковски райкома хьалхарча секретара, Социалистически Къахьегама Турпала.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1975 шу. 21 март.

ВАЙ ДОТТАГІАЛ — ЛАКЪАРГБОАЦА ХЬАСТ

ЦИФРАШИ ФАКТАШИ

Нагахь санна 1950 шера хиначун индекс 100 лаьрхlича 1972-ча Венгерски Халкъа Республика промышленноста валови продукци 589 кул, вешта аьлча, ялхазза гаргга дегlаенай из цу 22 шера. Юрте боахама валови продукце индекс 167 кул.

Цу хаьнечухь массехказза дегlаьнхай капиталовложенеш. Цар индекс 475 хиннай 1972-ча шера. Къама пайдан индекс 336, цунах хlара сага сих кхоачачун яр 302 хиннай.

• • •

Цу шерашка Венгре импорт дегlаенай 9,2-зза, цу юкъа социалистически мехкашцара 10,7-зза, капиталистически мехкашцара 7,2-зза, Венгре экспорт дегlаенай 9,2-зза, ялазза совгlа дегlаенай мехка розничи торговли.

• • •

Венгре арахьарча торговлех — экспортах а импортах а — 33—34 процент Советски Союзага кхоач.

• • •

Эггара дукхагlа Венгре экономикана эша бедали материалаш lалашъер йолаш хьайоагlа Советски Союз итташ шерашка. Иштта цо лоаттаю Венгрена эша машинаш, промышленни оборудовани, экономика дегlайоалаяра эша кхыйола хlамаш.

Советски Союз я эггара дукхагlа венгерски промышленноста продукци дlаэцар а. Вай мехкага кхоач 36—38 процент автобусаш, кхачан промышленноста оборудовани, 30—32 процент нака вахара эша промышленни товараш.

• • •

Белгалдаьхача шерашка болхлойн гlулакхерча наьхен боккъонцара алапи шозза совгlа лакхденнад.

• • •

Бокхий а нагий а социалистически Венгре бахача берригача нахах 99 процент страховани яь ба.

• • •

1972-ча шера Венгре арахийцад 6648 тайп-тайпара книжкаш, 62808146 тираж а йолаш; вешта аьлча мехка вахача хlара сага сих ялхнел совгlа книжка кхоач.

Эггара хьалха Венгре кепатеха книжка арадаьннад 500 шу хьалха 1473-ча шера.

• • •

1972-ча шера Венгре баьхка хиннаб 6386 эзар кхыча мехкашкара нах, царна юкъе 3417 эзар туристаш а болаш. 1366 эзар Венгре баха нах хиннаб кхыча мехкашка баха.

• • •

Венгре столице Будапеште болх беш я 38 музей, хlаьта берригача мехка я 185 музей.

Ши миллион нах бахача Будапештера 2589763 саг хиннав 1971-ча шера музеяшка хьажа ваха. Мехкарча ерригача музеяшка а кхыча исторически моттигашка а хиннав 7458071 саг. Уж кул мехка вахача хlара 100 сагах 74.

• • •

Хlанз хlара шера Венгре Советски Союзе хьаухьйт 100 эзар тонн совгlа lажаш, [illegible] эзар тоннал совгlа баьцадаарий а соьмий а консерваш.

• • •

20 шу хьалха Венгре книжкаех дlадодар 70 миллион форинт. Хlаьта 1973-ча шера мехка дехкад 1 млрд. 400 миллион форинт маьхка книжкаш, вешта аьлча 20-зза дукхагlа. Иззал лакхденнад мехка книжкаш дешарга.

БУВЗАМАШ КХЫ А ЧlОАГlЛУРГДА

(Чистедоалар. Доладур 1-ча оагlо тlа).

кхухьийтача Грозненски «Красный молот» завода продукци. Венгерски предприятешкара тайп-тайпара продукци ух Нохч-Гlалгlай чу а. «Икарус» яха башхадика автобусаш лел республика наькъашка гlолла. Хlара шера республика торгови организацешка дохкаш хул Венгрера дена бlаьш эзараш сомий маьха тайп-тайпара товараш.

Нохч-Гlалгlайчени Комаромски областен къахьегамхошта юкъера доттагlала бувзамаш дегlадоаладара дукха болх бу советско-венгерски доттагlала Общества республикански отделене. Советско-венгерски доттагlала Общества коллективни членаш я: А. Шерипова цlерагlа Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод, академика Миллионщикова цlерагlа Грозненски мехкдаьтта институт, Нохч-Гlалгlай паччахьалкхен университет, Грознерча станце вагонни депо, «Старогрознефть» яха газн мехкдаьттен доаха управлени, Гl. Ахриева цlерагlа Назрановски районера «Электроинструмент» завод, трикотажни фабрика, Суйженски районера «Победа» яхен Грозненски районера «Советская Россия» яхен колхоаш, Урус-Мартановски районера «Гойтинский» Наурски районера «Советская Россия» яхен совхоаш, № 41 йола юкъера школа, кхыяраш.

Цу коллективашка каст-каста лекцеш еш, беседаш ю, фотовыставкаш увттаю Комаромски областа къахьегамхошта карагlдаьнараш дувцаш. Балха опыт дlа-юха эцара тайп-тайпара делегацеш а еш вошал тессача Комаромски областе ух цу предприятей болхлойн инженерно-технически балхаш дераши.

Соахка Венгрера вай республике ена хилар директор Ф. Саболаш керте латта «Комаром» яхача госхоза делегаци. Делегаце доттагlала бувзам тессар Наурски района Калинина цlерагlча комсий совхоза коллективаца. Вай хьаьший тlаьийцар парте Наурски райкоме, «Чеченингушвино» яхача объединене. Венгерски делегаци хьежар звеньяшка, бригадашка, отделенешка къахьегам миштта вlаштlехьбаьккхаб, цу опытах «Комаром» яхача шоай госхозе пайда эца лаьрхlар по. Цхьана социалистически яхьа договор оттадара «Комаром» яхача госхозе хьийхар хьаьшаша Калинина цlерагlча комсий совхоза викалаш. Цу шерре а хьийха яха Нохч-Гlалгlай облсовпрофа председатель О. С. Беляев, Назрановски «Электроинструмент» завода завкома председатель В. Х. Евлоева, «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьтта доаха мастер В. М. Магомадов юкъе вола Нохч-Гlалгlай облсовпрофа делегаци хилар «Комаром» яхача госхозе, «Баболна» яхача юртбоахама комбинате, кхыча предприятешка.

1974 шера Комаромски областе хилар ВЛКСМ обкома хьалхара секретарь Т. У. Махмудхаджиева керте лаьтта Нохч-Гlалгlайчен комсомольско-кагирхой делегаци. Партийни комсомольски болхлошца вlашагlбеттабелар уж, цу хана цар шоайла дlа-хьа ийцар кагирхошта коммунистически кхетам балара, промышленни предприятейн хlаьта иштта хьайбай боахамен болхлошта юкъе социалистически яхь вlашагlйоллара, кагийча наьхен мехкарийн къахьегамен общественно-политически хьинар айдара, наставничества болам дегlабоалабара беча балха опыт. Комаромски областа комсомольцаша дийцар духьашха везвеш болхлошта юкъевахьара беча балха опытах, итт эзар кагирхой кооперативни квартира хьалъеча цар дакъа лацарах, областа юрташ тойара деча субботникехи воскресникехи. Шоаш юха цlакхаьчачул тlехьагlа уж дерригa хlамаш Нохч-Гlалгlайчен комсомольцашта дийцар вай делегаце членаша.

Укх массехк шера дика бувзамаш леладу вай хьалха латтача предприятена — СССР 50 шу дизара цlерагlча химически комбинатаи венгерски мехкдаьтта чакхдоахача заводан юкъе. Пхе дийнахьа Комаромски заводе хилар химкомбината завкома председатель И. А. Уткин, проектно-конструкторски бюро начальник Г. Б. Юрков, цеха машинист А. И. Матюхин юкъе вола делегаци. Цига вай викалаш бовзийца хьежар кердача установкей балхага, операторийн ремонтникийн къахьегама хьалашка, социалистически къахьегама бригадай кулгалхошца къамаьлаш дир. Цул тlехьагlа Советски Союза новкъосталца хьалъяьча Дунайски мехкдаьтта чакхдоахача заводе хилар уж. Вай делегаце тервалдир оборудовани цехашкен бlарччача заводен пайданагlа йолча тайпара оттаяь хилар, къахьегама культура лакха, помещенеш чурен арахьарен эстетически хоза хийчъяь хилар. Вай делегацейна хоза хийтар цу заводашка хlара профессех болча болхлой шо-шоай образец йолаш баркъаш хилар, хlаьта из кlезига лоархlам болаш дац къахьегама кхерамзлен дешашта. Шоаш цlакхаьчача уж дерригa хlамаш вай предприяте хьалашка мегаргдолча тайпара юкъедахьара дlадийлар цар комбината кулгалхоштен общественни организацештен.

Вай делегацеш Комаромски областе йолча хана цар къамаьлаш хиннад тайп-тайпара профессеши ханаши йолаш болча нахаца: промышленни предприятей болхлошца, колхозхошца, партийни профсоюзни болхлошца, инженерашцеи техникацеи, интеллигенце викалашца, 1919 шера Венгре хиннача революцена юкъе дакъа лаьцарашца, халкъа фронта кулгалхошца, халкъа милице викалашца. Уж дерригa къамаьлаш цlенача дег тlарен доттагlал тlехьи хиннад. Шоай лоацца къамаьлаш долча хана советски нахаца вlашагlкхетарах шоаш гlадбахар, вай мохк шоаш чlоагlа лоархlаш хилар дувцар венграша массаза а.

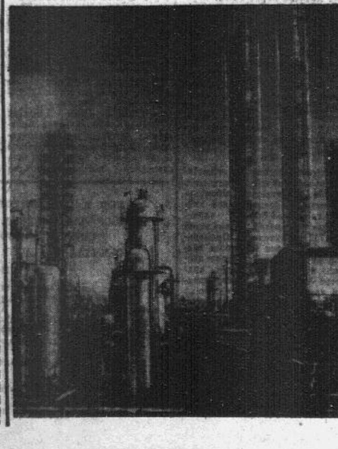
Нохч-Гlалгlайчен викалашта довзийтар ВНР столица — город Будапешта, Татабаньи, Комарома, кхыча городий культурии исторически памятникаш, хlаьта хlара венгерски городе делегацей членашта гора фашизмах Венгри мукъайоаккхаш боабаьча советски тlемахошта дегlа памятникаш. Хlара денна бlаьш а эзараш а венграш советски салтечоа егlа Сийлеч монумент ягlача Гелерт яхача лоам тlа бувл кортамукъале яьккхача тlемахой баркал оалаш сий дар духьа.

1975 шера 4 апреле венгерски халкъо дездергда шоай мохк Советски Эскаро фашизмах мукъабаьккха 30 шу дизар. Цунца дувзаденна укх шера март бутт бовш ВЦСПС-а планагlа шия кlираьна Нохч-Гlалгlайченера 330 саг ийца Венгре йода «Доттагlала» поезд. Царна юкъе ба социалистически яхье котбувлараш, къахьегамен фашистски гlаьрахоех Венгри мукъайоаккхача дакъа лаьца Сийлахь-боккхача Даймехка тlемен ветеранаш.

Венгри мукъаяьккха 30 шу дизар шерра дездергда вай республика городашкен юрташкен. Город Грозней советско-венгерски доттагlала Общества отделене коллективни членашкен торжественни собранеш хургья. Культура Дворецашка, клубашка, библиотекашка лекцеш ешаргья, докладаш ергья. Кинотеатрашка дикагlдола венгерски художественни, документальни, мультипликационни фильмаш хьувкхаргда, советско-венгерски доттагlала, Венгерски Халкъа Республике социализм хьалъеча доахача толамашта, Нохч-Гlалгlайчен къахьегамхошцарча Комаромски областа къахьегамхой доттагlала хетаяь лаьрхlа телевизионнии радиои передачаш ергья.

Венгре городашкен юрташкен шерра дlайоланнай Советски Эскаро Венгри мукъаьяьккха 30 шу дизара хетаяь социалистически яхь. Къаьстта доккхий толамаш даьхад гlишлонхошен химически мехкдаьттахимически предприятей монтажникашен.

Чакхдоалаш латт СЭВ-а мехкий-члений практике пластмассашта кооперировани яра йоккхагlйола проект кхоачашъяр — советски мехкдаьтта чакхдоахаргдола Ленинварошерча Тисайскан химически комбинате олефинови комплекс хьалъяр. Хlара шера 130 эзар тонн этилени 80 эзар тонн пропилени — тайп-тайпара искусственни материалаш хьаяра йола бедал — лоаттаергья цу заводо Советски Союза.

СУРТА ТlА: Ленинварошерча олефинови завода панорама.

МТИ — ТАСС сурт.

Азамат-Гири УГУРЧИЕВ.

ДОТТАГlЧУНГА

Вола доттагlа хьо са мехка,
Аз хьога хьаша вергва,
Кхача дой вай масса лехка
Цу лоамашка гlоргда.

Дунен хозне, гlаннар воалаш
Хьона бlаргагургья,
Цу хьай дуи тlара lо ца
воалаш
lо мерхаш лувцаргья.

lуйран сецца хи тlа даьхка
Аз лийгаш гойтаргда,
lеттагара йоагlаше а яьхка
Шура молийтаргья.
Вола доттагlа хьо ца йовеш,
Дехна валга дац!
Укх тха лоамчу мел йоа
хознош — кхы цхьанакха яц!

ТХА МУЗЕЕ

Вежарашка йолча Венгрера баьхкача хьаьшашта лов вай республикера дlаьхий lалам гулга, вай Мехка истори довзулга. Лоаццача хана массанахьа дlакхача, хьажа вlаштlехьа нича доал хьаьший. Цу гlулакха царна гlо ду краеведчески музея. Укхаза дукха я Нохч-Гlалгlайчен истори, хоза а дlаьхий а lалам довзийташ йола экспонаташ.

Иштта музее ше къаьстта дакъа да Нохч-Гlалгlайчени вай республикаца вошал леладеча Венгрерча Комаромски областен къахьегамхошта юкъерча доттагlала хетадаь. Укхаза гойт вымпелаш, книжкаш, буклеташ, значкаш, открыткаш, доттагlалца дувзаденна кхыдараш. Хlаьта иштта вайцига хьоашалгlа баьхкача хана даьха Венгрерча доттагlий сурташ а да укхаза. Боккхача безамца хьеж царга музее баьхкараш.

И. ЭСТЕРЛЕ,
Краеведчески музея lилман болхло.

МОАРШАЛ ЛЕЛАШ ДОТТАГlАШКА!

Венгерски социалистически болхлой парте XI-ча съезде ше къамаьл деш КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Леонид Ильич Брежнева аьлар: «Деза новкъостий! Массехк ди даьлча венгерски халкъо дездергда фашистски lазапах ший мохк кlалхарбаьккха 30 шу дуза Щей. Шуца цхьана из Щей белгалдергда Советски Союза, кхыча вежарашка йолча социалистически пачхьалкхений халкъаша, кердача Венгре беррига доттагlаша...»

Беррига советски нахаца цхьана фашизмах Венгри мукъаяьккха ди белгалдаккха лерхlаш я тха колхоза советско-венгерски доттагlала общества юхьханцара организаци а. Ше вlашагlъелла ши-кхо шу мара дац а, цхьабакъда, цу лоаццача хана дукха хlама де кхийнад цун.

Къаьстта чlоагlа доттагlал тоссаденнад тха Венгерски халкъа республикерча Комаромски областа къахьегамхошца. Уж тхацига а боагlа хьоашалгlа, хlаьта тха колхоахой а хул шоай аргlанна цига бахе. Цул совгlа бувзам а лоаттабу оаха царца каьхаташ дlа-хьа яздеш.

Советско-венгерски доттагlала общества юхьханцарча организаце дукха мероприятеш чакхйоах укх тlеххьарча хана. Сайренаш ю, «Вай доттагlа — Венгри», «Доттагlалах доала беркат» яха стендаш яьй, «Йовзий хьона, Венгри?» яха викторинаш ю, цу мехка кинофильмаш гойт.

Советско-венгерски доттагlала хетаяьча сайречашка бех Венгри фашизмах мукъайоаккхаш даьча тlемашка дакъа лоацаш хинна колхозхой, общества хьинарегlа бола активисташ.

Венгри мукъаяьккха 30 шу дизара хетаяь цу тайпара сайре хилар тха колхозе укх деношка.

— Дукха ха я Нохч-Гlалгlай АССР-ен Венгерски Халкъа Республика Комаромски областен къахьегамхоша шоайла доттагlал леладу,— аьлар колхоза председатела Р. Г. Лихлитова. — Советски венгерски халкъашта юкъера доттагlал дlахо чlоагlдара цар культурен производствои дикагlа йоввара колхоза парткомо, правлене, профкомо соцам баьб Венгри фашизмах мукъаяьккха 30 шу дизарца дувзаденна вай республикера цига йодача поездаца колхоза викалаш бахийта.

Советско-венгерски доттагlала хетаяьча сайрене гулбеннараш юкъе бар Венгри мукъайоаккхаш даьча тlемашка дакъа лоацаш хинна колхозахой Г. М. Зайцев, В. Т. Чеботарев, С. Т. Потапенко, А. В. Делев, М. И. Куртоев, кхыбараш.

Венгре столица — Будапешт мукъайоаккхаш даьча тlемаех шийна дагадоагlар дувцаш сайрене къамаьл дир колхозхочо Золин Николай Максимовича.

Сайрене баьхкараша боккхача безамца ладийгlар Венгре латтача Советски Эскара бlуша гlулакх деш вол волча колхоза кхалнаькха Совета председатела Стромова Мария Яковлевнас даьча къамаьлага.

Хоза, безаме, доттагlий дагалувцаш чакхъяьлар из советско-венгерски доттагlала хетаяь хинна сайре. Хlаьта Венгерски Халкъа Республика Комаромски областе «Доттагlала» туристически поездаца болхачарга колхозхоша йоахар «Моаршал лелаш, тха хьамсарча доттагlашка. Хьоашалгlа бехалаш уж, чlоагlа сатессад оаха тхоай вежарашка».

В. ШЕВЧЕНКО,

Суйженски района «Победа» колхоза советско-венгерски доттагlала общества юхьханцарча организаце бюро председатель, фашистех Венгри мукъайоаккхаш даьча тlемашка дакъа лаьцар.

СУРТА ТlА: шоайцига хьоашалгlа баьхкача Комаромски областерча хьаьшашта маьхни тухи хьалхашка хьу колхозхочо.

Автора сурт.

Доттагlий вахар довзийташ

Шер-шера чlоагlлу Советски Союзеи Венгерски Халкъа Республикеи къахьегамхошта юкъера доттагlал. Из чlоагlдера дукхадар ду Советско-венгерски доттагlала общества. Тха мехкдаьтта институте а [illegible] болх беш цу общества юхьханцара организаци.

Цо дукха гlулакхаш чакхдоах Венгерски Халкъа Республика а, Нохч-Гlалгlайченца вошал леладеча Комаромски областа а боахами культурен институташ дешархошта, хьехархошта дlадовзийтара, къаьстта, чlоагlа терко тlайохийт тlехь-тlехьа чlоагlлуш дола экономически а культурни а бувзамаш дlагойтара.

Института хьехархоша каст-каста лекцеш еш, къамаьлаш ду аудиторешка, академически группашка, общежитешка студенташта Советски Союзеи Венгреи, Нохч-Гlалгlайчени Комаромски областени къахьегамхошта юкъерча доттагlалах. Студентий тeркам чlоагlа тlаозаш, царна дукхаза кердадар довзийташ дар Сийлахь-боккхача Дай-мехка тlема шерашка Венгри а Комаромски областа а фашистех мукъайоаккхача дакъа лоацаш хиннача тха института профессора А. И. Божедомова, института библиотека массови агитаци сектора заведующе Л. Г. Красильщикова цхьоагlайчен шоллагlче общежитешка даь къамаьлаш.

Венгерски доттагlий вахар довзийтача хьинара дакъа лоац «За нефтяные кадры» яхача дукха тираж йолча газето а. Цу тlа каст-каста кепа етт Советско-венгерски доттагlалах йола материалаш. Дешарий тeркам тlаозеш яр газета тlа араьнна «Доттагlала наькъашка», «Доттагlий вахьи» яха студенташа язъяь материалаш, хlаьта иштта Венгри фашистех мукъайоаккхара хетаяь института доцента Г. М. Овчарова язъяь статья а.

Института болх беш я интернациональни доттагlала клуб. Цо дукха материалаш гулъяь Венгерски Халкъа Республика исторех, культурах, вежарашка болча мехка студентий вахарах «Кийчъяьй «СССР — ВНР» яха шиь стенд.

Хlанз, Сийлахь-боккхача Даймехка тlем тlа Советски Эскаро Венгри фашистех мукъаьяьккха 30 шу дизара цlейна накъ долхаш ,кхы а хьинарегlа лелабу ший болх тха институтерча советско-венгерски доттагlала общества юхьханцарча организаце. Дукха пайдане гlулакхаш да цу хьакъехьарча планега чакхдаха лаьрхlа.

Н. ЧИРКОВА,

Советско-венгерски общества Грозненски мехкдаьтта институтерча юхьханцарча организаце председатель.

СУРТА ТlА: Советско-венгерски доттагlала хетаяь стенд.

В. Юнцевича сурт.

ДогадоагIа сона

Сийлахь-боккхача Даймехка тlем тlа хьалхарча дийнахьа дена тlом чакхбаллалца дакъа лоацаш хиннача, «Красный молот» заводе 37 шера болх беш хьалоагlача ветераний кавалери, модельни цеха мастера Емельяненко Константин Давыдовича дуьц тlемах, цу дакъе Венгре хинначох шийна дагадоагlар.

Дийнахьа «Красный молот» заводе болх а беш мехкдаьтта техникуме сайрийнарча отделене деша вагlар со тlом болабеннача шера.

Цу шерра дlаийпавар коммунистически парте мугlарашка. Коммунист хилара тарра хьалхарча деношка вахар тlем тlа.

Хьалха, Советски Эскаре гlулакх деш волаш, медицински школа яьккхар аз. Цудухьа госпитале хьожавир са.

1941 шера август бетта Прохладни яхача станцерча медицински госпиталера спецнаборагlа, воздушно-десантни часте фельдшерелла хьожавир. Цу хана дена тlом чакхбаллалца сай частапара ца къасташ хьавера со.

Цу шерашка дукхача моттигашка нийсвелар со сай частаца, дукхача тlемашта юкъе дакъа лаца дийзар. Ца гуш, ца довш хlама а дисандар.

Атта яьккхяц советски наха къотало. Къиза вар фашист. Къаьстта хала дар тlом хьоабаь хьалхара цхьа-ши шу.

1942 шу чакхдоалаш Къилбаседа-Малхбузеьарча фронтаца Ленинградан Старая Русса яхача городан юкъера участок баьхьан тlом беш хилар са часть а. Бlарчча lа даьккхар медицински болхлоша цу участка гlулакх деш, цига човнаш хинна советски салтий хьагулбеш, хьалхара новкъостал а дий дlахо тыле дlабохийташ.

Кхыча салташта санна кхерамe а, хала дукхагlа кхоачаш а бар медицински болхлошта тlом.

Гlулакх де деза уналой дукха болаш, салаlа йиш йоацаш цхьаццайолча хана уралатташехьа lовожар тхох саг.

Цкъа тха лор, Белогуб яха тайпан цlи йола хирург, истола тlа операци еш латташехьа и, бомба кхийтта вийра.

Хlаьта из lа духхьал гаьнаита кlал дахаш даькккхар оаха.

Бlаьсти яьча цу участкера дlа а даьккха Орловско-Курски дукъа тlа дlадахнийтар тхо.

Догадоагlа тахан санна, 5 июле Орел яхача городегахьа дlаладелча моттиге lалаьмате къиза, хала тlом болабенна. Бlарчча кlира сонаш-болалуш лаьттар из тlом. Цул тlехьагlа тlехьашка вала волавелар моттагlа. Август бетта пхеалгlа дийнахьа Орел боккъонца lоцlенйир фашистех.

1943 шера 19 ноябре тха часть чуйоагlаш хиннача дивизица, Овруч яха город оаха яккхарах, салют елар Москвас. Дивизена «Йоалагlа гвардейски овручевски воздушно-десантни дивизи» яха цlи елар.

Цу шера Днепрагlа тхо дехьадоалаш ковтузи йир сона. Хlаьта а сай новкъостех кхы дlа ца къасташ хьавера со.

1944 шера март бетта Советски Союза доалув lо а хоададаь Румыни территоре тlа даьлар тхо. Цlаккха а диццалургдац доазол дехьа даьннача дийнахьа сай а са новкъостий а дегашка десса дикахетар.

Шоашта яьккха ца lеш вежарашка долча къамашта а кортамукъале яьккхар советски салташа.

Ловццача хана Румынски, Чехословацки, Венгерски халкъаш фашистски тlаьрахоех мукъадоахаш чаяхбаьлар советски салтий. Дуккхачар дlаделар шоай вахар цу къамий кортамукъале бахьан долаш.

Из дика кхетадеш а, чlоагlа хам беш а бар венграш, румынаш, чехаш, кхыбараш а.

Зизашца, ширашца, йоккхача дега йlовхалца тlаэцар тхо цу наха. Дуккхьал улицашка арадаьха шlена кlай гаташ тlа а тейса дуачох, молачох шоашка долаш дар тlадола истолаш латтар советски салташта оттадаь.

Иштта тхо тlаэцаш хилар тамаш е езаш а дац. lалаьмате доккха lазап дар фашисташа наха тlаоттадаьр. Шоаш дlа мед кхаьчача оаккарий хьисаперча къизача гlулакхий лер юрташ дlаихабар уж.

Венгрера Мишкольц, Дебрецен, Эстергом, Будапешт, цхьаццайола юрташ мукъайоахаш дакъа лоацаш хилар со.

Мукъаьлхача городашка тхона тух-ческал дийнаш духьала ухар Венгерски доттагlий. Советски салташкара моллагlа сувенир ехар. Кхы дlаяла хlама ца хилча, гимнастеркаех хьа я доахаш чонилгаш тела оаха. Чlоагlа раьза хулар уж. Из а тхо дезаш хилара бел гало хет сона.

Венгрера Кавказе йоагlача эшелонаца демобилизаци яьчул тlехьагlа цlаехра со се ваьнна ваьхача моттиге — Грозни. Сай заводе юха а дlадолалде маштара вахар, наьрша къахьегам.

Укхаза а кхы тlехьарчаре вац со. Са къахьегама бокхамах баьб Даьхено: «Къахьегама Цlеча Байракха» орденца, Ленински юбилейни медалаца, кхыча совгlаташца белгалбаьккхаб са къахьегам.

Хlаьта, венгерски а кхыча мехкашкарча а вежарашцара доттагlал цlаккха а хадарг не хилар дог тийша ва со. Хlана аьлча, эггара халагlча хана цlийна чlоагlдаь доттагlал хоадалургдац.

К. ЕМЕЛЬЯНЕНКО,
«Красный молот» завода модельни цеха мастер.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

СОБРАНЕШ — ХЬИНАР АЙДУ НИЗ

Партийни собранеш яра цхьайола опыт Iоаяьй Сунженски районни партийни организаце. 30-гIа районни партийни конференци хинначул тIехьагIа дикагIа пайда боалаш, лоархIам лакхагIа болаш е йолаелар партийни собранеш. ИйслагIча пятилетка планови заданеш ханал хьалха а толамца а кхоачашъяра керттера гIулакх а хинна дIаэттар уж.

Коммунисташ дика хьатIабоагIаш, дувцачоа юкъе цар дика дакъа лоацаш, кхоачамбоацараш дIададахара пайдаче хургйола критика еш чаккъяъл собранеш хьун комбината, Кировен Щеча Эскарен цIерагIча колхозий, «Сунжанефть» НГДУ, сомаши баьцадаараши кхедеча Ассинский совхоза, районни больница партийни организацешка.

Белгалдаккха доагIаш дика хIама да коммунисташ собранешка хьаахар 1973 шера деиз 86 процентагара 96 процентага кхоачаш лакхдалар. Уйла кIоаргагIа йийя уттаду собранешка дувца дешаш. Собранешка дувцача дешашта юкъе хул «Предприятей финансовобоахама балха лоаттабу тIахьожам лакхбарах долча партийни организацей дехкарех», «Социалистически рузкъа лечкъадара духьал къовсам чIоатIагIа лоаттабара партийни организацей бехктокхам лакхбаларах», «Кадрашца болх дикагIа бара хьакъехьарча партийни организацей дехкарех». «Лекционни пропаганда дикагIа ярах» яха а кхыдола а дешаш.

Партийни организацеша дуккагIа теркам тIабохийт партийни собранеш кийчъяра а уж чакхъяхара а. ХIанз духхьала цхьан секретаро кийчъяц собрани.

Собрани а цига ергйола доклад а кийчъю комиссе, цо тIахьожам лоаттабу собране яь решени кхоачашъяра. Цу комиссена юкъебохийт собране дувцаргдола дешаш дика кхетадеш, кIоаргга дашха ховш бола нах.

Практике чIоагIлуш латт партийни собрани кийчъяра а на яра а хьалха анкетировани елга. Масала, «Цеховой организацешта партгруппашта кулгалделга тоадара хьакъехьарча партийни организацей дехкарех», «Кадрашца беча балха эффективность лакхъяра хьакъехьарча партийни организацей дехкарех» яха анкетировани еча хана мишта хила еза цеховой партийни организаци? «Балхара нах дIа хIана буьл, фуд чун бахьан?» яха хаттараш а долаш анкетировани йир. Коммунисташа анкеташ тIарча хаттараштa деннача жопашка хьажаро, цар зем бакххаро тоаду собранеш а цига ергйола докладаш а кийчъелга, эггара чIоагIагIа эшаш дола дешаш корта болаш дувца, долаш дола кхоачамбоацараш дIадахара де дезар къоастаде йиш хулийт.

Парте райкомо боккха теркам тIабохийт партийни собранеш идейни чулоацам лакха болаш хилийтара, мугIарегIа болча коммунисташка царна юкъе хьинаре дакъа лацийтара. Собранеш иштта хилийтара духха болх баьб химически реагентий Карабулакски завода парторганизаце (секретарь В. П. Рыбин).

1974 шера завода партийни собранешка дийцар партийни вахара аргIанара декхараш. Уж дар «Комсомола завода комитета кагирхошта коммунистически кхетам балара хьакъехьарча декхарех», «Кадрашца беча балха эффективность лакхъяра хьакъехьарча партийни организаце декхарех», «Завод кердача планировенеген экономически стимулироваенеген яларах, уж кхоачашдеча специалистий коммунистий лоархIамах», «Партийни документаш хувцара итогехи парте чурча вахара болх тоабара хьакъехьарча партийни организаце декхарехи» дола дешаш. Партийни собранешка керттерча дешаех докладаш йир комсомольски организаце секретара коммуниста И. Лукьянова, чун заместителa, партбюро члена И. С. Гоголевас, завода керттерча экономиста И. А. Косиченкос, завода директора М. Ф. Евдошенкос, партбюро секретара В. П. Рыбина.

Баьча тохкамо хьахьокх партийни собранешка докладаш яра партийни бюрос коммунисташ яийса къоастабаь хилар, дувцаргдола дешаш кIоаргга довзаш бола нах уж хилар.

Белгалдаккха дезаш дика хIама да собранешка докладах лаьца къамаьл деш болча нахах 55—60 процент мугIарегIа бола болхлой хилар. Собране тIаийю хьалда йола решенеш, уж кхоачашъе еза нах къоастабу.

Районе дуккагIа е яьннай партийно-комсомольский партийно-профсоюзни собранеш. Масала, 1974 шу долалуш «Сунжанефть» НГДУ-и КУБР-ан партийни организацеша халкъа боахама планаш кхоачашъелга Iалашдара цхьана де дезарех» дола дош дувцаш Карабулакерча мехкдаьттахойн бурув деттарийн партийни организацей цхьана яь собрани хилар. Иштта цхьана собрани йир «Сунжанефть» НГДУ-н Карабулакерча № 1 йолча юкъерча школан партийни организацеша а. Цига дийцар хьатIаккхувча тIехьенна коммунистически кхетам дикагIа баларах дола дош.

Укх шера январь бетта деиз районе ю комсомольски документаш хувцилга толамца чакхдаккхара лаьрхIа партийно-комсомольски собранеш.

Района ерригача 70 юкхьанцарча парторганизаце хилар «КПСС ЦК декабрьски (1974 ш) Пленума итогаши партийни организацешта хьалхашка латта декхараши» дувца собранеш. Цига коммунисташа мога а яь тIанийцар цу Пленума решенеш, цига новкъоста Л. И. Брежнева даь къамаьл, ийслагIа пятилетка толамца чакхъяккхара программа лаьрхIар царех. Де дезарех хьалда къамаьлаш дешинах дика хьатIабаьхкан чакхъяьлар уж собранеш. Ассински сомаши баьцадаараши кхедеча совхозе, химически реагентий Карабулакски заводе, «Сунжанефть» НГДУ, Кирова цIерагIча колхозе, кхычахьа.

Химически реагентий Карабулакски заводе хиннача партийни собране коммуниста, цеха механика нов. Кардаульске аьлар:

— Бизха хIара минутах бизза пайда эца беза вай. ХIаьта цхьаболчар дац из. Перерыв цхьан сахьатан ах сахьатан йIаьхъераш а ба. ХIаьта къонача болхлоща дикагIа кхетама болх бе, къахьегамцара цар безам совбаккха беза. ТIаккха балхара дIабуьргбац уж.

Слесара, КПСС члена И. Ф. Тимкова белгалдаьккхар укх тIеххьарча хана социалистически яхьа беш бола теркам лаьгIбалийталга. Яхьа лоархIам лакхбе, из массанена юкъе дIайоаржае, цун итогаш дIайовзийта еза. Яхь тоаира дуккагIа уйла е еза парткомо, завкомо.

Собране хиначар даь къамаьлаш производства эффективность лакхъяра, продукци дикагIа арахецара, партийни кулгалделга тоадара тIадеразадаь дар. Пятилетка чакхйоалача шера планал совгIа 144 эзар сома продукци арахеца, 90 эзар сома продукци дIакхьийта, 7 эзар сома пайда бе декхар тIанийцар собране хинараша.

Сунженски хьун комбината коммунисташа шоай собране чIоагIагIа могайир КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленума решенеш. Уж кхоачашъяра де деза хьалда дола гIулаккхаш дийцар собране къамаьлаш даьча КПСС члена шофера М. Газдиева, паркетни цеха слесара Дж. Оздоева, парторганизаце секретара В. А. Литвиновас, кхычар. Советски халкъо Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа фашистски Германи эшаь яьккхача Коталон 30 шу дизар къахьегама толамашца белгалдаккха дезаш хиларах дийцар собране.

Бакъда, массанахьа а ялаьар партийни собранеш майоагIара дика чакх. Масала, Ассински консервни завода, МСУ, «Чечнгазстрой» треста СМУ партийни организацешка дувцанзар долаш долча кхоачамбоацарий керттера бахьанаш, уж дIададахара де дезараш, ийслагIа пятилетка толамца кхоачашъяра партийни организацешта хьалхашка латта декхараш.

Районе хиннача партийни собранешта юкъе дакъа лоацаш 1805 коммунист хилар. Цига яьча докладех лаьца къамаьлаш дир 349 саго, царех 169 болхлочон 93 колхозхочон а деш. Кхаь собране тIахилар КПСС райкома секретараш, 22-не тIа парте райкома бехктокхаме болхлой, 45-не тIа КПСС райкома членаш.

Юххьанцарча партийни организацеша пайда эц партийни документаш хувцача хана Iоаяьча дикача опытах, боккха теркам тIабохийт «Белоруссе партийни организаце идеологически кадраш хьахаржара а царна кхетам балара а хьакъехьа» КПСС ЦК соцамга хьежжа политически кхетама болх тоабара.

ХIана дукха ха йоаццаш арабаьннача Тамбовски областной партийни организаце критикен самокритикен мишта латт хьожаш КПСС ЦК баьча соцамга хьежжа партийни организацешка критикен самокритикен дегIайоалаяра юххьанцарча партийни организацешта лостам тел районни партийни организаце.

Партийни собранеш кийчъеча а чакхйоахача а долаш дола кхоачамбоацараш дIа а доахаш, царех коммунистий хьинар айдара, царна кхетам балара йола школа е гIерт Сунженски районни партийни организаци.

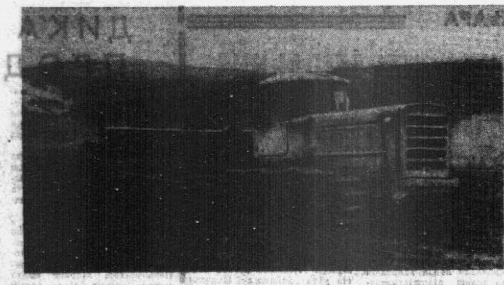
В. ЧЕКУНОВ,
КПСС Сунженски райкома орготдела заведующи.

Цхьаццачахьа — аьлешкен довкъашкен лоа а уллаш, нагахьа мара малх а ца хьежаш ха латте а, тракторий моторашa деча гIар-тато сомадаьккхад лаьтта. Дика тоадаьча кхашка араяьннай сеялкай агрегаташ. Грозненски района «Пригородный» совхозе дIаболабеннаб горох дIае.

Ши ди хьалха шин къахьегама ткъоалагIа бIаьсти дIайоляьй трактористa Будиянске Николая. Цунца цхьана шин агрегат кхашка араяьккхай къонача механизатора Кантаев Хас-Махьмада а. Цун хьалхара бIаьсти я ер, духхьашха ялат дIадувш ва из.

Итт гектар хулача кхай тIа шин дийнахьа горох дIайийна баргба механизатораш. Царна новкъостал деш ба сеяльщикаш Эпендиев Мухадеи Исаева Алиматн.

— ХIаца дIаюш йола горох консервийн промышленноста лаьрхIа хьалххеергъя оаха, — йоах совхоза шоллагIча отделене управляюще Къахьегама Щеча Байракха ши орден лелаеча Х. Насерхоева. — Тха лаьтта леладераша дош деннад хIара гектара тIара 50 центнер горох чуэца.

СУРТА ТIА: горох дIаюш ба «Пригородный» совхозе. Хьалха латтача агрегата коллектив: Н. Будиянскийн Х-М Кантаеви.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Сийлахь-йоккхача Коталон 30 шу дизарга

СОВЕТСКИ САЛТЕЧУН-ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТА ДЕНАЛЕ ГIУЛАКХ

И. И. ЯКУБОВСКИЙ,
Советски Союза Маршал, СССР оборона министра хьалхара заместитель, Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений вIашагIтехача Герзашцарча Низий Главнокомандующи.

АТТА боацаши бIаьхен бар советски салтечо коталонга бихьа никъ. Из дIаболабелар гитлеровцаш тийшача балхагIа вай мехках летача дийнахьа денз.

1941 шера 3 июле — тIом болабеннача 12-ча дийнахьа — радио чу гIолла ше къамаьл деш СССР оборона Паччахьалкхен Комитета председателa И. В. Сталина хьаккхайкадир: «Фашистски гIаьрахошта духьаларча укх деррига халкъа Дай-мехка тIемо лерхIар вай мехка тIабосса кхерам дIабоаккхилга хинна ца Iеш, германски фашизмана кIал Iазап озаш доахкача Европа дерригача халкъашта новкъостал делга а да».

Советски наха чIоагIа мах бу фашистски Германи эша а яь котало яккхара гIулакхa юкъе антигитлеровски коалице мехкий халкъашен Духьален боламон лаьцача дакъа. Цунца, цхьана вайна дагадоагIа: вIашагIкхийттача агрессорий низашта духьала цIий Iоухийташ лаьттача къовсаме керттера хало лайнар Советски Союз яр. Баренцева фордагара Iаьржача фордага кхаччалца 4000 совгIа километр йIаьхъенача Iалаьмате йоккхача фронте латтар къовсам. ТIом мел лаьттача хана духхьал цига тIалерзадаь дар вермахта керттера низаш (пхъаза 70 а кхы дуккагIа а процент лаьттан тIара бIу).

Фашистски полчицаш йохкеча Щеча Эскаро лаьцача дакъах ше дувцаш США президента Франклин Рузвельта 1942 шера ше белгалдаьккхад: «...ВIашагIкхийтта Къамий бокх юкъейнсача ерригача 25 паччахьалкхено, цхьана лаьрхIача, боабарен дуккагIа моастагIчун салтий эрсаша боабеш гера дуккагIа хIалакдешн хилар бакъ па де хала да со-на».

1944 шера сентябрь бовш. Европе шоллагIа фронт хьайиллачул тIехьагIа бир бутт гаргга ха яьлча, Англе премьер-министра Уинстон Черчилла бе боагIача тайпара мах бир Советски Эскара «по германски тIема машина чура са дIададхийтарах а хIана ерригача фронте моастагIчун низий боарам боацаш доккхагIдола дакъа юхатеха лоаттадарах а».

Гитлеровски Германи йохаеча юкъе СССР-о хоадамболаш дола дакъа лаьца хилара бокъонца тешал ду тIема итогэша. Вермахта личии составах берригa дIабаьинарех 80 процент советско-германски фронта кхоач. духхьал укхаза баьлар фашисташ 607 дивизех, лаьттан тIарча низий дуккагIдолча герзахи тIема техникахи, авиацех а хIаьта вштта тIема-форда флота доккхача дакъах а. Цу цхьан ханна американо-английски бIуво хIалак а йир, плен а йоалайир моастагIчун 176 дивизи, царех дуккагIа ярай — тIема тIеххьарча деношка, Германи эшаргйолча дIакхоачаьча хана.

Безача маьха хилар советски халкъа котало «ТIема аренашка, йохаьча городийн юртийн гувнашта кIал, концентрационни лагерашкен гестапо набахтенашкен байра 20 миллион советски нах — дунен шоллагIча тIем тIа байнача берригача нахах 40 процент. Фашистски гIаьрахоша СССР территоре тIа йоха а йир, йоага а йир нах баха итташ эзараш пункташ, промышленни предприятеш, колхозаши совхозаши. 30 процент гарггача къаман рузкъах баьлар мохк.

Советски наьха доккха цIей хилар 1944 шера 26 мартах, Щеча Эскара бIу тIемаца Прут яхача хи тIа, СССР Паччахьалкхен доазон тIа кхаьчача хана. ТIом болабеннача 1009-ча дийнахьа йоккхача фронта цхьан участке гIаьрахоех мукъадаьккхар советски лаьтта! Хьалхашкахьа фашизма Iазапа кIал саувзаш дар европейски мехкаш. Цу дийнахьа денз СССР доазонел араха шин исторически кортамукъален мисси юкъарчал доацаш кхоачашъе доладала дезаш дар Советски Герзашцара Низаш.

Iалаьмате хала декхар дар из. 1944 шера ахка хьатIаккхоачача хана а тIехьа боккха, герзаца дика кийчбаь, тIом булургбола низ лоархIалуш дар Германе эскар. Чов яь фашистски аькха дорхдена духьальотта гIерташ дар. Цхьабакъда эшаргдоацаш из кIалхардаккха хIама цхьаккха дацар.

Цу хана тIом болалуча юххье хинначоа вIалла тара а дацар Ще Эскар. ТIа-тIа дукхагIа, вермахта доалахьа хинначул дуккха а дикагIа дола герзи тIема техникен телар цунна. 1944 шера личии состава йоккхалга диллача моастагIчул 1,6-зза тIех дар Ще Эскар, йоккхийча топаштен миномаштен — 2-зза хIана дацар аьнна, танкаштен шоаш лелача артиллерийски установкаштен — 1,5-зза, самолеташта — 4,8-зза. Цул совгIа, боарам боацаш чIоагIа лакхбелар советски тIемахой дог-уйлан низ, коталонцара цар лоIам, шек ца боалаш моастагIа вохаве лаьрхIа уж хилар.

Лоалла латтача халкъашца пролетарски интернационализман вежарий солидарностен уйланца Коммунистически парте хьалкхебаьча советски тIемахоша шоай са кходацар немецко-фашистски гIаьрахошца лоаттабеча къовсаме. Халкъашта паргIато, кортамукъале, машар хьора цар. ДIалийцача мехкашта Ще Эскар гарга ме гIорт боккхагIен чIоагIагIен хулар коммунистический болхлойн партеша кулгалдеш бола Духьален болам. Духьален болама маIанаи шоралаи цIенхашта влияни йора тIема кхело Европа тайп-тайпарча мехкашка кхайсача советски наха. Польшаи, Италеи, Чехословаке а Франце а, Югославеи кхыча мехкийн партизански отрядашца цхьана латаш вар 40 эзар совгIа советски патриот.

ТIом болабеннача юххье, советски наха шоашта а ца тоъаш дукха хIамаш хиннача хана, тIемен материальни новкъостал дора фашистски Iазапа кIал бала озаш даьккача мехкий халкъашта. Советски мехка территоре тIа, цо хоадамболлаш хьал а лоацаш, къамий патриотически низаша дехар дарах тIом болча хана вIашагIъехкар кхыча мехкий отрядаши соединенеши — польски, чехословацки, югославски, румынски, французски. ТIом чакхбоалача хана цу тайпарча формированешка 555 эзар саг вар. Советски Союзо царна дIаелар 16.500 йоккха топи минометн, 1000 гаргга танки шоаш лела артиллерийски установкаши, 1600 совгIа самолет а дуккха кхыдола герз а.

Гитлеровцашца лоаттабаьча къовсаме советски тIемахоша оагIув оагIох а теха полякаши румынаши, чехаш а словакаш а, венграш, сербаш, хорваташ, французаш, дуккхача кхыча къамех бола вихалаш латаш хиларо шоашта доагIача даькъа кхаьча кортамукъале яккхара мисси нийса хиларо кхы а чIоагIагIа дог тешалора Щеча Эскара бIухойн командирийн, лакхлора фашистски дукъа доахкача европейски мехкашкарча халкъашта хьалхашкара цар интернациональни дог-уйла.

Советски Эскар Румыне лаьттан тIа дилале хьалхагIа Советски правительства эггара хьалхара аьхи яр румынски территорех цхьаккха тайпа дакъа хьадаккха е цигара общественни строй хувца лаьрхIа из ца хилара хьакъехьа яь заявлени. Советски бIу доаллахарча мехка доазонел чухьа балга, йоахар заявлене тIа, «хьалха доакх тIема гIулакха из дахза даргдоацаш хиларо а моастагIчун бIуво дIахо а духьале еш хиларо а». Иззамо-заявленеш йир Советски правительства кхыча мехкий территорешца тIа из боалача хана а.

Чбалхане бар кхоалагIча рейха цитаделага — Берлине бодаш хинна советски бIун никъ. Ийс бутт баьккхар Польша мукъайоаккхаш. Щеча Эскара 600 эзар гарггача бIухочоя командирен шоай синош дIаделар цун паргIатон кортамукъален бахьан долаш. 140 эзар совгIа советски салтеи эпсара велар Чехословаки мукъайоаккхаш, ужжал — Венгри мукъайоаккхаш а. Румыне территоре тIа советски бIуцара алхха вийна дIаваьлар 69 эзар саг. ХIаьта Европаи Азеи мехкашка кортамукъален мисси юкъарчал доацаш чакхйоаккхаш цхьа миллион совгIа советски тIемахой боабир, хIаьта човнаш хиннеи де доацаш байнеи дIабаьнараш а тIехьа лаьрхIача беррига дIакъаьсташ кхо миллион совгIа советски тIемахой бар.

Советски Герзашцарча Низаша яьча кортамукъален походах бухсоцаш хьахиннар — фашистски гIаьрахой Iазапах мукъаваьккха 113 миллион саги японски милитаристий Iазапа кIалхарваьккха 70 миллион гаргга саги.

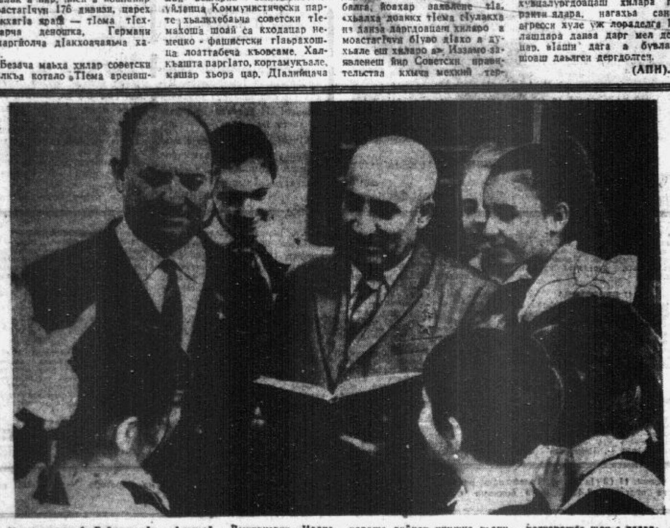
Гитлеровски Германи йохаяр бахьан долаш фашистски Iазапах мукъадаьлар немецки халкъ а. Советски тIемахошакортамукъале енараша немецки халкъацара пийсхал яккханзар. Цунца къовса ца оттарал совгIа, хьалхарча деиношке а денз Берлинеи кхыча городашкеи, Советски Эскаро мукъадаьхача кхыча мехкашка а саина, кхачаи продукташ телараца, унахойи доарахойи берзабарца граждански наха новкъостал делга вIаштIехьдаьккхар.

ХIаьта хIанз тхъаь итт шу дIадаьннад 1945 шера коталон бIаьстангара денз. Цхьабакъда сийлахь-йоккхача Коталонах истори хинна Iанзар. Цунах даьнна беркат дах таханарча дунен халкъашта юкъерча бакъдарашка, дунен тIа хиннадоккхийча хувцамашка. Тахан адамле дегIаяра боккха никъ белгалбоахар вай замалахьарча дерригача революциоини низаша шерра хьаллоацаш йола дунен социалистически система я.

Европейски дунени политика хьалхарча юхьиге латт Советски Союз кхыча социалистически паччахьалкхенашца вежарашха оагIув а болаш. Дунен социалистически содружество тIа-тIа дуккагIа чIоагIлуш латт хоадамболлаш бола империализмана духьалара низ санна, машарен прогрессен чIоагIале санна.

Социализма, машара, халкъий кхерамзлен тешаме бастион я Варшавски Договора Организаци. Цун доакъашхоша торжественно хьаккхайкадир, шоай оборони низ чIоагIбара, шоай халкъий маьрша къахьегам лорабара, шоай доазонаш хувцалургдоацаш хилара гаранти ялара, нагахьа санна агресси хуле уж лораделга Iалашдара дакза дарг мел доацар. вIаши дага а буьлаш, шоаш даьгеи дергдолгеи.

(АПИ).

Укх деношка А. Гайдара цIерагIча республикански берий библиотека къона дешараш болча баьхкабар «Нохч-ГIалгIайчен дошо седкъий» яхача книжка автораши турпалаши Алексей Дмитриевич Иодис, Шетиель Семенович Абрамов, Григорий Гаврилович Голубев, Николай Георгиевич Шипулин.

Къонача дешархошта хьалхашка къамаьл деш книжка автораша дийцар книжка хьахиларах, турпалех лаьца материалаш лехаш шоаш баь хиннача балхах, турпалий майрача гIулаккхех, дIахо шоаш де лерхIачох. Бераша даьча дуккхача хаттараштa жоп а делар.

СУРТА ТIА: Советски Союза Турпалаш А. Д. Иодиси, Ш. С. Абрамови Гайдара цIерагIча берий библиотека къонача дешаращца.

КАРАГIДАЬННАЧОХ КОГГIЮРТОЛГА А ЕШ

ХЬАЛХА ЛАТТАЧА ЮРТА СОВЕТЕ

Республика юртийн поселковийн Советашта юкъе 1973 шера яьржача, социалистически яхье шоллагIа моттиг яьккхар Ачхой-Мартановски района къахьегамхой депутатий Шами-Юртовски юрта Совето.

Цох доккхал даь сатийна Iе дага болаш бацар юртара къахьегамхой, депутаташ. Цар шоашта карагIдаьнначох когIортолга а еш кхы а чIоагIагIа организационно-массови болх боаржабир баха нах хьалхашка латта декхараш кхоачашдара оарцагIбоахаш. Цудухьа боахами культурен дегIайоалаеча дика аьттув боалаш чакхдаьккхар цар пятилеткa къоастамбеш дола 1974 шу а. Цу шера юртийн поселковийн Советашта юкъе лаьттача яхье котало яьккхарах Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советен облсовпрофен карара кара тела Ще байракх хьалхара ахчан премии ешай.

Уж толамаш атта даьхад аьлча бакъхургдац. Болх тоабара чIоагIа оарцагIъяьннай юрта Совет, цун исполком, массазара комиссеш, беррига депутаташи шоай лоIамера общественни организацеши. Юрта вахаре кулгалду низ а хинна дIаэттача царна карагIдаьлар «Овощевод» совхоза дирекци, школай коллективаш, беррига нах халкъбоахама планаш кхоачашъяра, юрт тоаяь хозъяра, шерра кхетама болх бара оарцагIбаха. Иштта, айлуш доагIа юрта Совета сий, цо юртахой экономически культурни вахар дегIадоаладара еш йола влияни.

Юрта гIирсаш хьалдара, из тоаяь хозъяра, санитарни лостам хилийтара, халкъа образовании унахцIенон дегIайоалаяра, хIаьта къаьстта юрта боахам айбара дешаш каст-каста дувцаши къестадеши хиннад Совета сессешка, исполкома заседанешка, юртий сходашка, коллективашкарча къахьегамхой собранешка.

Пятилетка дикъагIча, къоастамбеча шера юрта Совета инициативагIа шерра социалистически яхь йоржайир совхоза баьцадараш леладераштa юкъе. Исполкомо баьцадараш кхедеча эггара лакхагIа дола хьоккхамаш даьхача бригада карара кара тела Ще вымпел лора. Совхоза парторганизацеи болхлой комитетацеи цхьана юрта Совета исполкомо хIара бетта-бетта яхье яьннача бригадай балха итогаш йора. Из наха болх беча моттигашка — кхай тIарча станашка торжественни хьале котбаьннараш сий деш ма-боагIара белгалбоахаши чакхдоаккхар.

1974 шера балха итогаша гIадвут: совхоза коллективо кхоачаш а, тIеххоачаш а йир лаьттани хьайбайи продукташ кийчъярен йохкарен плани социалистически декхараши.

ХIанз из боахам республике хьалха латтачарна юкъе ба. Лакхденнад совхоза болхлоша нийдеш дола алапи, дикка тоаденнад цар вахара хьалаш.

Шаами-юрт йоккха яц. 408 дезал бах цига. Укхаза я юкъера школа, фельдшерско-акушерски пункт, «Овощевод» совхоза центральни усадьба, массехк тика. Юрта массанахьа электрически сердал я. Дуккхача наьха коашка цIеношка автомашинаш, мотоциклаш латт, аханел совгIа болча дезалий цIеношка телевизораш я, газ чуйиллай.

— Укх тIеххьарча хана дикка эргадаьннад юртахой вахар, — йоах юрта Совета исполкома председателa Лорсанов Шерипа. — Моттигерча Советашка хьалха дIадаха корьжамаш хулача хана юрта Совета депутаташтa итт наказ деннадар, царех кхоачаш ца деш дисар шиъ мара дац. Тха вIаштIехьдаьннадац ханнахьа банни хьехархошта чубаха цIаи хьалдаь дакха. Из декхар а кастта тхоашта тIера дIадоаккхаргда оаха, йоах юрта Совета исполкома председателa.

Юрта Совета сессе дагIа тхо. Дувцаш дола дош школа дешара кердача шера кийчъярах да. Массане теркам тIабахийта ладувгI депутата, халкъа образовани унахцIенон дешашта йолча массазарча комиссе председателa юкъерча школа завуча Стрельникова Анна Семеновнас дувцачунга. Цу гIулакха дика кийчо яьй школа коллективо. Дерригa дешa ха йола бераш дешаш хулта Iалайилдъ хьехархой коллективо. Школа материально-технически база чIоагIъяьй, из спортивни инвентараца Iалешъяьй.

Юрта боахама дешашта йолча комиссена хьалхашка латта декхараш кхоачашделга вIаштIехьдоаккх цун председателa Кураев Iийсаеи депутаташеи. Укхаза а халкъо белгалбаьхараша кхычарна хьоккхам тойт. Масала, Кураев Iийса ше боахама дикагIйолча баьцадараийн бригада кулгалдеш ва, хIаьта Мациева Сажлат, Таьсва Заба — звеньевойш, Астемиров Султан — механизатор.

Шаами-Юртовски юрта Совета исполкомо шин балха общественни организацеех, уличиии квартальнии комитетех когIортолга ю. Духхьал Щеча ЖIарга член волаш юртара 500 саг ва. ВIашагIъеллай юрта 20 санитарни пункт. Активисташа хадданза тIахьожам лоаттабу юрта юкъе цIенеи цхьалхои хилийтара. Цудухьа цу юртара ковнаши улицаши дикача санитарни хьале да.

Дуккха юртара цIенош дика хьалдаь, ковашкен бешамашкен гаьнаш ягIаш, хоза лостам болаш да. «ДикагIйола ков», «ДикагIйола улица» къоастаеш социалистически яхьа итогаш еца хана хала хул юрта Совета исполкома, хIаца аьлча цу тайпара тоаденна ковш юрта кIезига дац.

Укх тIеххьарча шерашка юрта цхьаккха зулам хиннадац. Из иштта кургдацар советски законодательства шерра пропаганда еш депутаташа хьийаре болх ба боре. Бетта цкъа бахача наха правови знанеех лаьца лекци ешаш ба района прокурор Гадуев Iаддал-ВоагIаш, чурча гIулакхий районни отдела начальник Дадахаев Сала, халкъа судахо Интиешев Iараб. Царна хьинаре новкъостал ду къовщой Совета, дружинникаша, новкъостий судо. Из боккха лоархIам бола болх укхаза юрта болаш лелабар бахьан долаш юрта укх тIеххьарча хана кхераме хатараш, зуламаш хилац.

— КIезига болх бе безанзар тха юрта бохабу малараш мелла юрта юкъе хьувзаш хинначa Астемиров Мохданаца, Азаев Кюреца, — йоах юрта Совета исполкома председателa. Массехказа тIабийка а царцига се дIаваха а къамаьлаш даьд. ХIанз лерттIа лелаш ба уж.

Нов. Лорсанова иштта дийцар къоаной Совета председателах, Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема доакъашхочох Джанаралиев Даудах, цу Совета членех, цар беча балхах.

Совето беш бола керттера болх дIаяхача заман тIехьадиссача гIулакхешта тIаберзабаьба. Цар хьинаре дакъа лоац юртара наькъаш тоадеча, юрт тоаяь хозъеча.

Цу дерригие вайна хьагойт къахьегамхой депутатий Шаами-Юртовски юрта Совето КПСС XXIV съезда решенеш, парте халкъа хьал-торо айяра программа вахаре кхоачашъяра хоадамбола болх чакхбаьккха хилар.

Ер шу дIадолалуча хана КПСС ЦК партега, советски халкъага даь Кхайкарал дегтIара раьза хинна хьал а лаьца чIоагIа хьинар айдаь къахьегача цар толаме чакхдаккха лерхI пятилетка тIеххьара шу а, ерригa пятилетка а. ТIаккха укх карарча шера советски халкъо дездергдолча Iалаьмате доккхача цIейна — Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа Котало яьккха 30 шу дузача юбилейна, юрт бетта моттигерча Советашка хургдолча хоржамашта къахьегама совгIаташца накъавахара лакха декхараш тIанийцал депутаташа, берригача къахьегамхоша.

И. ШАИПОВ,
Нохч-ГIалгIай республика Министрий Совета инструктор.

ВЕНГЕРСКИ КАЛЕЙДОСКОП

ВОРХIАЗЗА БЕТТА ТIЕИ ЮХЕИ

Пхийтта шу да «Малев» яхача авиакомпане наькъашка стюардессас Ибоя Гефере болх бу. ХIанзлé а иах миллион километр никъ баьб цо. Из ворхIазза бетта тIа а ваха юхавар миссел ба, шийтайпара рекорд я. ХIанз Будапешт — Франкфурт - на - Майнерча рейсе гIулакх деш я Ибоя Гефери. Кхаь континента шовзткъа мехка 132 городе хиннай венгерски стюардесса. Еррига а лаьрхIача цо сигала гIолла лелаш ыккха ха шин шу совгIа я.

Ибоя Гефери — венгерски стюардессаш Iомалуш болча учебника автор.

(АПН).

●

АВТОМОБИЛАШ — ХА IIАЬХА ЯРАШ

МалагIа «хоббеш» я хIанз ара ца йоалаш! ХIанз къаьнарча автомобилашта безам тIабахаб Венгре бахача наьха. Транспорта Iилма-тохкама института болхло Золтан Михайгlад а ваха лел «Грэм Пейджаца», 1929 шера США арахийцача машинаца. Пхи метр гаргга йIаьха, ши метр шера, ши тонн еза я из. «Грэм Пейдж» хIанз а тIехьа бIубенна «удаши» шера 15—20 эзар километр никъ беши я. Золтан Михая даьча лоархIамегIа, 900 эзар километр гаргга никъ баьб машино.

Кхы а къаьнагIара машин гучаьннай Венгре дукха ха йоаццаш. Из я Чехословаке хьаяь «Аэро», кхо саг чуховш йола спортивни машин, цун дукха ха йоаццаш 50 шу даьннад. Цхьа цилиндр латташ, ши такт йола мотор ба «Аэро», дахчан руль я.

Къаьнара машинаш йолаш бараша автолюбителей - ветераний клуб вIашагIйолла лаьрхIад.

(АПН).

●

ГЕРЗИЙ ПХЬАР

Дуккха гIулакхаш доллашехьа а нагтахьа мара йоацача професcей викалаш а бицбалийтац венгерски статистико. Масала, ЦСУ цхьан сводка тIа хоам бора, эрза тховний пхьари мехка алхха цаI мара воаца жовхьар лохари Балатон яхача Iама гаьна йоаццаш вахаши болх беши ва аьнна. Цхьан будапештски мастерске къахьегаш ва Венгре цаI мара воаца герзий пхьар Реже Загон а. Цунна йигача промышленносте хьалха латтачуни кулга говзала мастерен цIи еннай. Шийбалхах укх тайпара дувц Режес:

— Са вIаштIехьдаьннад тIом а хьалехьа Венера дена хинна реквизитни герз венгерски сцепера, кинорен телевиденерен аракхосса. Будапештски постановкашта Гамлетан орлеански йоIан лаьрхIа товраш даьд аз, хIаьта аз даь Паччахьалкхен халкъа халхара ансамбла товраш гуржий халхархой товрел вогIа къегаш. Из къаьнара геоз «хана тамагIа» долаш хила деза. Химически ваинай новкъосталца кердача металла тIа доакх аз из. Специалиста мара къоасталургьяи аз къаьчен археологена кораьчен оатхалашта юкъера башхало.

(АПН).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

СОВЕТСКИ МЕХКА КАРАГIДАЬННА СИЙЛАХЬ-ДОККХА ХIАМА

ЖАК ДЮКЛО,
Французски Компарте Политбюро член

Мае 30 шу дуз хIаьтале Советски Эскара цIе байракх тIаягIаш хиннача Берлине дунен шоллагIа тIом болабаьча гитлеровски Германе кхы духьале ца еш карайоагIача актана кулгаш яздаьча дийнахьа деиз.

IалаьмаIе доккхий низаш оарцагIдаьа дийзар гитлеровски фашизма къемате тIехьа машин йохаяра.

Англичанашцеи американцашцеи барта баха лайрхIадар гитлеровцашa, цхьабакъда, Советски Эскарои цунах дIакхийттача польски, чехословацки, румынски, болгарски патриоташи хIамаш етташ апреле мукъаьяьккхар Вена. Одера дIатIакхаьча Советски Эскара бIу Берлинера 60 километр мара бацар.

Цу хьалашка духьале йоацаш хьакарайоагIилга хьадийхар Советски Союзо фашистски Германегара, 1945 шера кхоана нийслагIа май да яхаш тховсара Берлине дар из. Цу тайпара ши духь долча империализма планий хир хоададир. Из исторически событи хулча хинна ма-яздаьдарий Черчила шийна дневника тIа: «Сона хетаргахьа, хIанз советски кхерам дIаэттаб нацистски моастагIчун метте».

Гитлеризм эшайир, хIаьта Сийлахь-йоккха Котало йоаккхача Советски Союзо керттера дакъа лаьца хиларах, шоайсе ца кхоеш майра лийтача коммунистийн Духьален болама берригача доакъошхойи шийгара хьокхам а гойташ деташ ураувттадаь хиларах кхы шеко хила йиш йолаш цхьаккха а вацар.

Парижи Франце территорех доккхагIдола дакъей 1944 шера августе мукъадаьккхачул тIехьагIа французаша кхетадора, из а ишта Советски Эскара турпалали лайна хIалонаши бахьан долаш вIаштIехьдаьннилга.

Германски фашизм эша а яь котало яьккхачул тIехьагIа тIема кхерам цIенбаь дIабаккхар духьа агрессивни японски милитаризм йохае йолаелар советски оагIув.

Манчжуре хIалакбеш хIама техар Советски Эскаро японски бIуна, Юххера а, 1945 шера 2 сентябре Япони йиза хьакарайоалаярои цо дIалийца хинна китайски территореш мукъаяхарои чакхбаьккхар дунен шоллагIа тIом.

Цу тайпара, Советски Союзо хоадамболлаш дола дакъа лаьцар фашизм йохаеча, къизалга диллача шийна пийсса кхы цхьаькха йоацаш хинна диктатурен дунен дукккхача мехкашкара Iазапи дIа а доаккхаш.

Фашизм эша а яь яьккха котало — Iазапал паргIато тенна котало яр, дуккха къамаш кортамукъа довлар дар, дукккхача халкъашта тIалаьтта къемат дIададаккхар дар.

ХIанз хIараиеца дагадоагIаргдолаш дар, Франце кулгалдуо гIозараш Виши Гитлера духьала ца а латаш, Франце халкъа духьала, цун авачгарда — Французски коммунистически партеца духьала лийтача хана дунен шоллагIа тIом малагIча хьалашка болабеннабар.

Баьддар аьлча, советски халкъа сийлахь-боккха Дай-мехка тIом болабаларца мара шийбокъонца дола маIаи хьахьо кхеичар фашизма низашта духьала демократе низаш латаро.

Ховш да, СССР-ан къовсам лоаттабеш йолча Францен юкъера гIулакхаш эггара чIоагIа айха хиннилга. Цудухьа фашизм эша а яь котало яккхар духьа лийтача шийна а мехко кхетаду хIанз дунен халкъашта юкъера кхоккам кIаьдбаран машар лоаттабаран юкъе шоаш мел дакъа лаца деза. Эггара тIехьагIа Рамбуйе КПСС ЦК Генеральни секретараца Леонид Ильич Брежневца вIашагIкхийтта волча хана Французски республика президента Валери Жискар д'Эстэна хьаккхайкадир, Европерча кхерамаленн цхьана гIулакхаш леладарен дешашта йолча Совещане тIеххьара этап паччахьалкхенашта керте латтарий боараме сихагIа чакхъяккхарга бодача наькъа тIа цхьаккха тайпа духьалеваш ца хилар.

ХIанзлé а хьалда гIулакхаш чакхваьхад Европах машара континент яра.

Гаргакхоачаш латтача Советски Союзо, цун союзникаше, дерригача прогрессивни низаша Сийлахь-йоккха котало яьккха тхъаь итт шу дузача денах шеко йоацаш, керда ствмол хургья дунен халкъашта юкъера кхоккам кIаьдбар духьа, лаьттан вIа чIоагIеи бIаьхен машар оттабар духьа лоаттабеча къовсаме.

(АПН).

Париж.

КОСТА-РИКА: реакцена духьале ю

Законодательни собране дукхагIболча членаша къоабалдаь «потребителаш бокъонаш лорярах» дола закон тIанийцад Коста-Рике. Цун ирал халкъа дукхагIа эшаш дола товараш къайлакхухьача спекулянташтеи торговцаштеи духьалъерзаяь я.

Закон дувцилгеи цул тIехьагIа чIоагIделгеи юкъагIдаккха а гIерташ, боккхийча предпринимателаша хьаллоацаш долча реакционни низаша гуччахьара саботаж йолаяьй. Цар шийтайпара ультиматум еннай Даниэль Одубера правительствага, экономически вахар толхадергда шоаш, шоай банковски вкладаш дIайоахаргья, шоай доалахьарча предприятейи тIкайи гIулакхаш соцадергда яхаш кхерам тIа а тессаш.

Правительствана духьала йоккхача буржуазе леладу гIулакхаш дукккхача террористически гIулакхашца цхьана хиннад. Царна юкъе — кхыча мехкашцарча гIулакхий министерство чуйолча здане чу низ бола бомба эккхар. Цу цхьаи ханна кепайоазон тIа арайиккхаб США-ра ухказа ЦРУ агенташ ухаш хиларах бола хоам. Къаман ресурсаш лораярен социально-экономически реформаш ярен наькъа тIа эттача президента Д. Одубера правительствана духьала барт беш реакци йолчоз тара да, яхаш язду коста-рикански газеташа, деш дола къамаьл.

Аьттехьарча низий гIулакхашта цхьатарра духьала эттар къахьегамхой. Правительство шоаш низза хьаллоацилга дIахьокхар духьа законодательни собрани чуйолча здане-на хьалхашка баьжар Сан-Хосе баха эзараш нах. Дукха эзараш нах юкъе а болаш демонстраци хилар Лиме а — Коста-Рика йоккхагIйолча портови городе. Предпринимателий саботажа духьаларча къовсама юкъера ишта «Юнайтед брэндс» яхача американски компане плантацешкарча къахьегамхой профсоюз а. Тийшача балха барт вIашагIбеллараш духьала оттар духьа шоай мутIараш айхкагIа кхотадара тIахьийхар Коста-Рика 60 совгIча болхлой, ахархой, студенчески, общественни организацеша.

«Цу къовсаме, — хьакхайкадир коста-рикански профсоюзий Ерригъюкъарча конфедераце председатела Альварo Монтеро Вера, — вай лораю реакционни низаша баьча барто кхерам тIаоттабаь конституционни система. Реакце леладу из тийша болх чакх ца балийтар духьа къовсам лоаттабе кийча я Коста-Рика болхлой класс».

С. МАТВЕЕВ.
(АПН).

Сомалийски Демократически Республика унахцIено дораяра болхлоша чакхйоах эпидемически лазарашта духьалара профилактика йоккха программа. Юрташка болх беш я бахача наха молхаш хьатела, прививкаш ю пункташ.

СУРТА ТIА: цхьан медицински пункте.

АДН—ТАСС сурт.

ДИКА Я ЦАР ПРОДУКЦИ

ТIехдика къахьегама томамаш доах укх квартале «Терек» яхача фирма № 2 йолча филиала столярни цехерча Амаева Марияс кулгалдеча бригада коллективо.

КхоалагIа шу да бетт-бетта производственни заданеш тIехкхочашъеш из коллектив хьийоагIа. Къаьстта дика къахьег пхиилетка тIехьарча шера.

Кхыча тайпара хила йиш а яц: низкъала йола встречни плаг тIанийцай бригадо укх шера: хIара бетта балха ха кхояр къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккхар. хIаране балха говзал лакхьяр бахьан долаш планал совгIа 3 эзар гIандий комплект кийчъе.

Из доккха декхар кхочашдара еррига торонаш оарцагIа яьхай коллективо. Хьалхарча шин бетта план толамца кхочашъяьй. Март бетта хьалхарча итт дийнахьа планал совгIа 700 гIандий комплект кийчъяьй.

Цхьатарра дика къахьегаш ба бригада берриг болхлой: Г. Володина, Л. Колесникова, Л. Головина, Т. Ишлакова, Х. Тарнева, А. Добролюбова, ишта кхыбараш а.

Боккха лоархIаш болаш да коллектива болх лерттIа вIаштIехьбаккха хар. Из гIулакх дика карагIдоал бригадира Амаева Марияй а. Ший бригадера хIара новкъост дика йова Марияйна, малагIчунца мишта дувца деза хов.

Масала, Г. Володина, С. Милодарова сайна бараш хIама дIахьеха дезаш бац.

Уж бригада кадрови болхлой ба, производственни процессаш дика Iомаяь а балхах кхеташ а ба.

Дукха ха йоаццаш бригаде баьхха ба Добролюбова Анни Петровская Марияи. Царца халагIа да: уж Iомабе беза, професси караерзаяйта еза.

Уж Iомабеча бригадира новкъостал ду къаьнагIболча болхлоша.

Укх шера январь бетта къаьстта низкъала дар болх бе: встречни плаг тIаэцарах хьалхарчул дукхагIа дар де деза бахкаш. Кердача болхлоех шек яр бригадир: лоархIабергбий-хьогI аьнна хетар. Цхьабакъда, Анис, а Марияс а хала дале а шоай де дезар дика кхоачашдир.

Амаева бригада кийчъяь продукци во я аьнна цIаккха рекламаци кхаьчаяц фабрике.

Е. ГРУДИНИН.

ВЕТЕРАНИЙ ЭСТАФЕТА

Дукха ха йоаццаш Назрановски района ТIой-Юртарча культура ЦIагIа чакхдаьккхар «Ветераний эстафета» яха дагахьара журнал. Из кийчдаьраш бар культура ЦIени библиотекан болхлой, «Октябра 40 шу» яхача совхоза партийни профсоюзни организацеш.

Журнал чакхдоаккхача дакъа лоацаш бар граждански тIема ветеран Кодзоев ЗаIамий ГIаз-Iаьла, Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема доакъашхой Яндиев ЗаIамий Бахьауддин, Арчаков Сосе Жабраил, Арчаков Керама Хасолт, «Октябра 40 шу» совхоза хьажкIаш лелаеча бригада дикагIвола бригадир Кодзоев Бахьауддин.

ТIемен къахьегамен ветеранашка моаршал хатта баькхабар хоза кийчбенна пионераш. СССР халкъий доттагIалах, таханарча гIозача вахарах монтаж йир цар.

Боккхача безамца ладийгIар гулбеннараша тIема ветеранаша Яндиев ЗаIамий Бахьауддина, тIема летчик хиннача, «Октябра 40 шу» совхоза партийни организаце секретарь волча Д. С. Арчакова шоай новкъостех - фронтовикех, советски бIухой деналах, шоай тIема гIулакхех дийцачунга.

Цул тIехьагIа къамаьл де дош делар къахьегама ударника Б. Г. Кодзоевна. Ший новкъостий къахьегама гIулакхех, социалистически декхарех, карагIдаьначох а де дезачох а дийцар бригадира.

Журнал чакхдоалаш ветеранашта совгIаташ делар. Художественни самодеятельноста доакъашхоша концерт хьеххар гулбеннарашта.

Н. КИРИНА,
Нохч-ГIалгIай АССР культура министерства методист.

ЮРТАРА ШКОЛА

КХАЬ НОАХАЛА ВIАШАГIКХЕТАР

Новогрозненски юкъерча школе чакхъяьннай «Кхаь ноахала вIашагIкхетара» хетаяь сайре. Из хетаяьр советски халкъо котало яьккха 30 шу дизара.

Дешархой болча хьоашалгIа баьккхабар Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема ветеранаш А. М. Мадаев, М. И. Новикова, Г. Сайдулхаджиев, хIаьта иштта Советски Эскаре гIулакх а даь цIабаьхка школа хьехархой Р. Зубайраеви С. Халаеви.

Безача хьашашка моаршал хатта баьккхабар школа пионераш.

Дешархой дегашка денала майрали чудоссадеш дар ветераний дувцараш.

Торжественно хьаьний почетни пионералла дIанийцар дешархоша.

ВIашагIкхетар чакхдоалаш «Брестски крепость лораяь къонабараш» яха спектакли концерти хьеккхар хьаьшашта школа дешархоша.

* * *

Дукха ха йоаццаш Энгель-Юртарча юкъерча школе пионераш болча баьхкабар Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема доакъашхой У. Масхадов, Б. Селимсултанов, А.-В. Сайпуллаев.

Тахан мразера ди гарга кхозчадара шоаш баьча бирсача тIемах, советски бIухоша гойтача деналах, къонахчалах дийцар ветеранаша.

Хьаьшашта совгIаташ делар.

* * *

Гудермесски № 4 йолча юкъерча школе вIашагIделлад общественни хьалашка болх беш дола милице берий цIа. Цига штате боаца инспектораш ба хьехархой Н. П. Хомокина, А. П. Хрусталева, Х. С. Мусаев, иштта кхыбараш.

Школе иштта болх беш я милице къона доттагIий — ЮДМ яха отряд.

Дукха ха йоаццаш пар чакхъяьккхар «Из ха дезаш да» яха конкурс. Цига дакъалоацаш яр «ГIаплон» «Светофори» яха ши команда.

Жюре членаш бар милице ветеранаш пенсионераш Н. Д. Молчанов, Н. И. Юдин, ГАИ отдела начальник Р. С. Саркисян, иштта кхыбараш.

Конкурс дIахьош бар СурхаевгIар Лизан Темирсолтеи. Дукха дар пар конкурса доакъашхошка ГАИ правилех даь хиина хаттараш.

Юххьанца дена ийса а сиха а жоп даларца белгала бар «ГIашло» команда доакъашхой Уж кот а баьлар.

Я. РОЗИНА.

ДЕШАРХОЙ САЛОIАШ БА

ХьатIаккхьчай дешархой бIаьстан каникулаш. Дукха да берий ха, довза дезараш. Уж гIоргба походашка, театрашка, клубашка, викторинашка, конкурсашка дакъа лоацаргда, Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема ветеранашца, къахьегама турпалашца вIашагIкхетаргба. Лоацца аьлча, дешархошта Даьхе кхы а дикагIа йовзара, езара, дика а пайдане а салаIара деррига хьалаш долаш да.

Советски халкъа революционни, тIемен къахьегамен моттигашка гIолла гIаш туристически походашка, городний-турпалий езача моттигашка хьажа гIоргба вай республика эзараш бола дешархой. ХIанзле дукха дешархой бахаб туристически походашка мехка городашка гIолла.

Дешархоша дакъа лоацаргда художественни самодеятельноста республикански хьажаре.

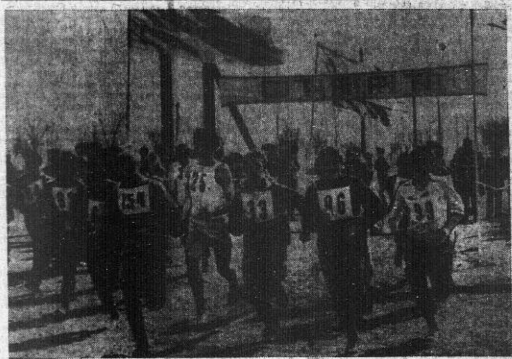
Иштта каникулаш йолча хана дешархоша дакъа лоацаргда «Зарница» яхача тIема-спортивни ловзара районни яхьашка, хIара шера Коталон Дена — 9-ча Мая хулача юнармейций парадан слетан кийчо еш хургба.

Театраша а кийчдаьд берашта дика совгIаташ. Иштта М. Ю. Лермонтова цIерагIча театра коллективо «Сказ о Скоморохе и царе Горохе» яхеи Х. Нурадилова цIерагIча театро — «Майра Кикила» яхеи спектаклаш хьокхаргда республика школа дешархошта.

Городашкара, районашкара стадионаш, паркаш, клубаш — массанахьа а ерригаш а дешархошка безаме хьежаш я.

Р. ЯНДИЕВА.

СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ

ВАЙ МЕХКАХОЙ КОТАЛОНАШ

Фрунзе чакхъяьннай кагирхошта юкъе ший лоIамах кIалтохаргах латаш Советски Союзе хьалхара моттиг яккхара хетаяь хиина яхьаш. Цига дика толамаш даьхар вай мехкахоша. Ялх вIашагIкхетар «цIена» чакх а даьккха финале 1973 шера кагирхошта юкъерча СССР-ен дIадахача шера А. Медведа цIерагIча дунен халкъашта юкъерча турнирен чемпионаца А. Морковичаца (Белоруссия) вIашагIкхийттар вай мехкахо Исаев («Спартак»).

ВIашагIкхетар чакхдала пхи секунд йолаш Исаев котвоалаш счет 6:5 яр. Бакъда Моркович опыт йолаш хиларах цхьа очко яккха вIаштIехьдаьлар цун. Счет 6:6 йоллаше а кердача бокъонех судахоша Моркович котваьннарг лаьрхIар. Иштта шоллагIа хилар вай мехкахой А. Уциеви А. Даудови.

Дика толам баьккхаб грозненца В. Козырева. 82 килограмм дозала категоре яхь лоаттаеш хьалхара моттиг а яьккха кагирхошта юкъе 1975 шера СССР чемпиона медаль яьккхар цо. Иштта вIашагIкхетараш «цIена» коталонаш йоахаш чакхдахарах СССР спорткомитета лаьрххIа совгIат а деннад Козыревна. Дерригa вIашагIкхетараш йиллача ханал хьалха чакхдаьхад вай мехкахочо.

Уж берригa спортсменаш СССР сборни командана юкъебахаб.

Ю. ГРОЙСБЕРГ.

* * *

Гудермесе чакхъяьннай езача атлетиках йола районни яхьаш. Цига дакъа лоацаш яр Новогрозненски юкъерча школа дешархой команда а. Яхьашка хьалхара моттиг яьккхар иттлагIча класса дешархочо Осмаева, шоллагIеи кхоалагIеи моттигаш Джемпиговеи Асаевеи йийкъар.

Укх деношка Черноречерча «форда» юхе хилар республикански кросса финал. 2000 совгIа спортсмен вар цу яхьашка дакъа лоацаш.

Ирача спортивни къовсаме дикагIа хьокхамаш даьхар «Труд» общества викалаша. Царна юкъе дукхагIа хилар шо-шоай дистанцешка удаш хьалхара моттигаш яьха спортсменаш. Цар командана елар республикански спорткомитета приз.

Юрташкарча командашта юкъе чемпионаш хилар Наурски районера атлеташ.

М. АЛЕКСАНДРОВ.

СУРТА ТIА: старте ба къона спортсменаш.

В. Елизарова сурт.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

25 март
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. ТуйрийнIара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 10.00 — «Шемалх» яха телевизионни художественни фильм. 13.55 — Передачай программа. 14.00 — Спортах йола беседа. 14.30 — «Изобретатель» яха телевизионни журнал. 15.00 — «Къона гвардия» яха художественни фильм. 2-гIа серп. 16.20 — «Хьа вахарах дола книжка». 17.05 — «Котало» яха полевой почта. 17.35 — Босбола телевидени. «Мишка-коротышка» яхача дукха серийни телевизионни мультфильмай премьера (Чехословаке). 2-гIа серп. 18.00 — Юрта вахар (гIалгIай меттала). 18.30 — «Уст-Илим дегIайоагIа» — телевизионни очерк. 19.00 — Дунен халкъашта юкъера гIулакхаш (гIалгIай меттала). 19.15 — Документальни фильм. 19.25 — Комсорг — гIулакхера саг вац, из цун деккар да. 19.35 — Киножурнал. 19.45 — Кооперативни училище хьоашалгIа хьех вай. 19.55 — Босбола телевидени. «Хала этажаш» яхача дукха серийни телевизионни фильма премьера. (1 серп). 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Известия» яхача газета приз яккхара хоккеих йола халкъашта юкъера турнир. Швецеи — Советски Союзеи сборни командаш. (Швецера передача). 1). Лыжеш хахкара спорта СССР-а чемпионат. Мурманскера передача. 2). СССР-а халкъий VI спартакиада. Бокс. Ташкентера передача. Пхестаьлча — кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Саьхьердане ноташ». 18.30 — Музыкальни пауза. 18.35 — «Нохч-ГIалгIай чу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.55 — Хьамаш, реклама. 19.00 — Босбола телевидени. Иллеш.

26 март
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. ТуйрийнIара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Мультфильмай программа. 10.00 — «Васек» Трубачеви цун новкъостийи» яха художественни фильм. 14.00 — Передачай программа. 14.05 — «Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа кхалнаха баьккха толам». 14.35 — «Iилма — техник». 15.05 — Босбола телевидени. «Ши капитан» яха художественни фильм. 17.35 — «Мишка - коротышка» яхача дукха серийни телевизионни мультфильмай премьера (Чехословаки). 3-гIа серп. 18.00 — «Оха лардургIаш ю». 18.15 — Документальни фильм. 18.25 — «Пятилетка хьнал хьалха кхочашъергья. (Гудермесерча медицински инструменташ еча заводера передача. 18.55 — Босбола телевидени. «9-гIа студи». Передача дIахьор ва Центральни телевидене а Ерригсоюзни радио а политически обозреватель Зорин. 19.55 — Босбола телевидени. «Хала этажаш» яхача дукха серийни фильма премьера. (2-гIа серп). 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Известия» яхача газета приз яккхера йола дунен халкъашта юкъера хоккеен турнир. Швецеи СССР-еи сборни командаш. Швецера передача. Перерывах. 1). СССР халкъий 6-гIа спартакиада. Бокс. Ташкентера передача. 2). «Спортлото тираж». Пхестаьлча — кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Телевидене Волгоградски студе передача. 18.35 — Фильм. 19.00 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла» Информационни программа (эрсий, нохчийн меттала). 19.20 — Музыкальни пауза. 19.25 — «Даьхе бахьан тIемаш дар пар» (нохчий меттала).

РАДИО

25 март

6.30 — «Юртара IуйрE» (эрсий меттала). 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Моттигерча авторий произведенеш (гIалгIай меттала). 16.00 — «Производственни коллектива къахьегамхой кхетамце кхебара гIулакхаш» яха Беленко беседа (гIалгIай меттала). 16.15 — «Республика гIишлош-къалъеча гIолла» яха радиорейд (нохчий меттала). 16.30 — Ленински Коммунистически субботника накха гIо (эрсий меттала). 16.45 — КПСС XXIV-чу съезда соцамаш кхочашдеш «ХIара тонн мехкдаьтта даккхара тIехьа» яха корреспонденци (эрсий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керла хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

26 март

7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Керла обозлаш юкъеяхар. Историн, меттан, литературан Iилма-тохкама института эIамагIа волча Iилман болхлочун Гадаева къамаьл (эрсий меттала). 8.40 — Халхара эшараш (нохчий меттала). 16.00 — «Обществен законийн» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.20 — Сийлахь-йоккхача Коталон 30 шу дизар. «Цар Даьхе ларйийр» яха корреспонденци (нохчий меттала). 16.30 — Юртара вахар (нохчий меттала). 16.45 — «КIезигагIа мах дIабохийташ а сиха а гIишлош хьалъяр» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 18.00 — Керла хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 19.30 — «ХIинцачу чанара къона саг» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала). 20.00 — «Вошал долча халкъий эшараш» яхача циклацара передача (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллей Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, доадама йоачаш а йоалаш малхбузехьара секунде 3—7 метр, делкъел тIехьагIа 7—12 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура республике гIолла 5 градусага кхоачаш, Грозне 3—5 градус йIовхал йолаш хилен тарлу. 26 мартера 29 марта кхаччалца морхаш а йолаш, паг-пагахьа екха а екхаш, юкъ-хьанца кIезиг-дукха догIа а делкъаш фегара температура буйсашка 1 градус шелалгара 4 градус йIовхалга кхоачаш, деношка 8—13 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа эт.), Телефонаш: редактор — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; белхте хьама секретарь — 3-34-38; партийни вахарен культуран отдела — 3-61-46; промышленностан отдела — 3-42-30; юрта бахаман отдела — 3-42-28; кехатийн отдела бухгалтери — 2-80-71.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-80-71.

[illegible]

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект, 7/84. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84. Заказ № 2219.